

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

راهنمای برنامه درسی

حوزه تربیت و یادگیری

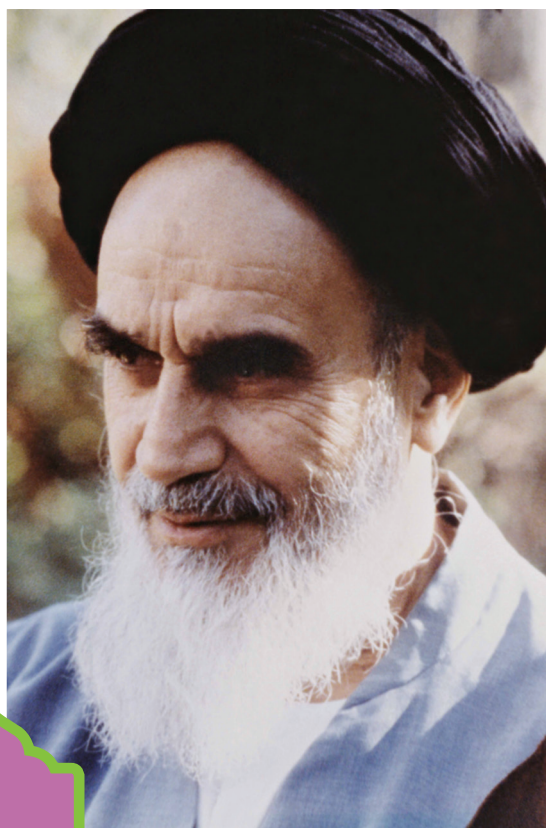
فرهنگ و هنر

▲ گروه پژوهش، برنامه ریزی
درسی و تولید بسته های
یادگیری فرهنگ و هنر

▲ وزارت آموزش و پرورش
▲ سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

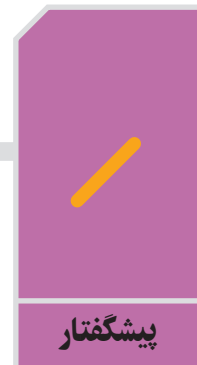
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

«سند تحول یک ریل گذاری است؛ سند تحول می تواند آموزش و پرورش را به سرمنزل مورد نظر برساند...
ابلاغ قدم اول است، باید کاری کنیم که این سند محقق شود... برای تحوّل آموزش و پرورش روحیه
انقلابی لازم است. روحیه انقلابی یعنی ترس نداشته باشید، ملاحظه کاری نداشته باشید، محافظه کاری
نداشته باشید، وقتی تشخیص دادید عمل کنید، اقدام کنید، پیش بروید، به توقف راضی نشوید، کارها را
تزیینی انجام ندهید.»

بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام در دیدار با جمعی از فرهنگیان

▶ در راه تحول مثل مسافری هستیم که باید هدف سفر را تعیین کنیم، توشه سفر را برداریم و بی‌درنگ حرکت در جاده اصیل زندگی را آغاز کنیم؛ سفری حقیقتاً زیبا و در عین حال پر رمز و راز که ره‌آورد مهم آن تدوین راهنمای برنامه‌ریزی درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری است. راهنمای حوزه‌ها بدون شک هادی زندگی دانش‌آموز هستند تا او را به مراتبی از حیات طیبه سوق دهند و زیبایی‌های فطرت الهی را به منصفه ظهور رسانند. برنامه‌های درسی تحولی بر پایه فلسفه تربیتی اسلام و دلالت‌های اسناد تحولی بنا شده است و رابطه وثیق و عمیقی با فطرت دارد. در برقراری این ارتباط، کارشناسان بصیر و توانای گروه‌های پژوهش و برنامه‌ریزی درسی سازمان به خوبی درخشیدند و شایستگی‌های خود را بار دیگر در تاریخ برنامه‌ریزی درسی کشور عزیزمان نشان دادند.

راهنمای برنامه‌ریزی درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری که پیش رو دارید با الگوی برنامه‌ریزی درسی فطرت‌گرایی توحیدی طراحی شده‌اند و بر اساس تعهداتی به شرح زیر پدید آمده‌اند:

تعهد نخستین به مفاد و دلالت‌های اسناد تحولی از جمله برنامه‌ریزی ملی است که باید آن را شناسنامه آموزش و پرورش در دوره‌های تحصیلی مختلف محسوب کرد. متعهد بودیم و هستیم که برنامه‌های درسی را بر این پایه بنا نهیم و بدین طریق راه مطمئن و همواری برای نیل به اهداف متعالی و تمدن اسلامی - ایرانی باز کنیم. این ارتباط در مراحل بعدی نیز باید صیانت شود و فعالیت‌های آرمان‌گرایانه در برنامه‌های درسی تداوم پیدا کند.

تعهد دوم به علم برنامه‌ریزی درسی است؛ نمی‌توان تحول را با اقدامات غیرعلمی و نامطمئن پیش برد. از همان آغاز سعی بر این بود که اصول و روش‌های این علم در فرایند تدوین برنامه‌های درسی به کار گرفته شود و از سبک و سلیقه‌های فردی پرهیز گردد.

تعهد سوم به مناسبات و همکاری‌های بین‌بخشی با سایر معاونت‌های محترم وزارتخانه است. بی‌تردید راه تحول بدون همراهی شرکای تربیت و یادگیری امکان‌پذیر نیست. حضور معاونان محترم در برخی نشست‌های علمی و اجرایی و شرکت مداوم نمایندگان آنان در شوراها و کمیته‌های برنامه‌ریزی این خواسته را تحقق بخشید و اکنون نیز در بررسی و تصویب در شورای هماهنگی علمی سازمان این تعامل ادامه دارد.

تعهد چهارم میثاق با دلالت‌های عقلانی با بهره‌مندی از خرد جمعی و مصوبات شورایی است. در مراحل مختلف، تولید گروه‌ها بررسی شد و با اعمال اصلاحات لازم به تصویب رسید. بی‌تردید هر اندازه راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری به تأیید احکام عقلی برسند، استواری بیشتر و قوی‌تر پیدا می‌کنند و پایداری آن‌ها تضمین می‌شود. باورهای دینی، اصول علمی و دلالت‌های عقلی به طرز زیبایی در تکوین راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری به هم گره خورده‌اند و تاروپود آنها را تشکیل داده‌اند. امید است با صیانت از این تعهدات و با توکل به خدا بتوانیم راه تحول را با پایمردی و سلامت ادامه دهیم و به تحقق هدف‌های عالیه نظام تعلیم و تربیت اسلامی خود یاری رسانیم.

حسن ملکی

معاون وزیر و رئیس سازمان

مقدمه

▲ انسان به عنوان اشرف مخلوقات و یگانه موجودی که خداوند از روح خود در او دمیده است به مقام خلیفه الهی نمی‌رسد مگر با رشد هماهنگ و متعادل توانمندی‌ها و استعدادهایش؛ همان انسانی که: قرآن از او به عنوان «امام» یاد می‌کند. (بقره: ۱۲۴) ظرفیت این موجود نامحدود تکمیل نمی‌شود و جانش آرام نمی‌گیرد مگر با نام و یاد او. (رعد: ۲۸) اما از سوی دیگر کوشش انسان جهت تحقق یکتایی خویش و دستیابی به هویت فردی و جمعی که کلیت واحدی به نام هویت را تشکیل می‌دهد، مقوله‌ای اجتماعی است.

اگر هویت‌یابی و شکل‌گیری هویت را مهم‌ترین هدف تعلیم و تربیت تلقی کنیم، فرهنگ‌پذیری و جامعه‌پذیری نیز یکی از مهم‌ترین کارکردهای نظام تعلیم و تربیت به حساب می‌آیند. انتقال میراث فرهنگی به‌ویژه از بعد ارزشی و هنجاری با استفاده از رویکردها و سازوکارهای متفاوتی صورت می‌پذیرد. از انتقال بی‌چون و چرای میراث فرهنگی گذشته تا خلاقیت و سازندگی بر شالوده این میراث به گونه‌ای که برای حل مسائل و مشکلات جدید از کارایی لازم برخوردار باشد موجب رشد و توسعه فردی و جمعی و نهایتاً خودآگاهی فرهنگی می‌شود. رسیدن به این هدف مهم نیازمند نگاهی نقادانه و ارزیابانه به میراث فرهنگی گذشتگان و نقد وضعیت فرهنگی موجود، برای کشف آثار و کارکردهای پنهان آن، جهت آگاهی بخشی و کسب سواد فرهنگی است.

بدون شک تربیت و فرهنگ، رابطه دوسویه دارند به عبارتی نه تنها بستر بروز و ظهور عمل تربیت، اجتماع و محیط فرهنگی است و هیچ عمل تربیتی نیست که منبعث از محیط فرهنگی خود نباشد بلکه از آنجا که فعل تربیت در اجتماع و جامعه شکل می‌گیرد، اندیشه‌ها و نظریه‌های تربیتی در بسترهای متفاوت فرهنگی، جلوه‌ها و بهره‌وری‌های متفاوتی خواهند داشت. کسب تجربه زیبایی شناختی نیز از این قاعده مستثنی نیست. نیاز انسان به اعطای نظم زیبایی شناختی و به هم مربوط ساختن اجزا جهان، قرار دادن امور در تعادل و توازن، خلق و پدید آوردن هماهنگی و هارمونی و... نیز متأثر از بافت و زمینه فرهنگی است و در همه‌ی جنبه‌های زندگی دنبال می‌شود.

فرهنگ، نظامواره‌ای است از عقاید و باورهای اساسی، ارزش‌ها، آداب و الگوهای رفتاری ریشه‌دار و دیرپا، نمادها و مصنوعات که ادراکات، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می‌دهد و هویت رامی‌سازد. فرهنگ، مهم‌ترین و غنی‌ترین منبع دستیابی به هویت است که از طریق جهت دادن به شیوه زندگی، امکان هویت‌یابی را به صورت فردی و جمعی فراهم می‌کند. فرهنگ ایرانی - اسلامی که حاصل تعامل فعال و سازنده اسلام با تمدن تاریخی ایران است و هویت ایرانی - اسلامی زاینده آن، در هم تنیده و یکپارچه و تفکیک‌ناپذیر است. هویت ملی نقشی برجسته در استقلال، خودکفایی، عزت نفس و مقابله با از خودبیگانگی ایفا می‌کنند. هنر مبتنی بر حکمت اسلامی، هنر تحکیم بخش ایمان، هنر احیاگر فطرت بشر و عدالت، هنر مردمی و مروج اخلاق، مهم‌ترین ابزار تحکیم فرهنگ ایرانی - اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی است.

با توجه به اهمیت فرهنگ و هنر در کسب هویت و تربیت زیبایی‌شناختی و هنری، و اهمیت این هر دو در تحقق انسانیت انسان و رسیدن به کمال الهی، به جرات می‌توان گفت حوزه فرهنگ و هنر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

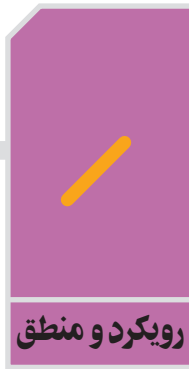
راهنمای برنامه درسی حوزه فرهنگ و هنر سندی است که به تبیین فرایند تهیه و تولید برنامه‌های درسی تجویزی، نیمه تجویزی، غیر تجویزی؛ و تهیه بسته‌های مواد و رسانه‌های آموزشی جهت تربیت زیبایی‌شناختی و هنری می‌پردازد. این راهنما شامل ۱۰ بخش است: منطق و رویکرد، اهداف (شایستگی‌ها)، محتوا، راهبردهای تربیت و یادگیری، شایستگی‌های اختصاصی مربیان، نقش خانواده، نقش مربی، محیط تربیت و یادگیری، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و استلزامات اجرا.

امید آنکه این راهنما بتواند به علاقه‌مندان و متخصصان امر تعلیم و تربیت به ویژه تهیه‌کنندگان بسته‌های فرهنگی و هنری، مؤلفان، کارشناسان فرهنگ و هنر، معلمان، مربیان و اولیاء آنها، هنرمندان و... در گسترش سواد فرهنگی و تولید محتوای نافع برای فرزندان این مرز و بوم کمک کند.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

رویکرد و منطق

زیبا و بلند مرتبه است خداوندی که «فاطر»^۱، «خالق»^۲، «باری»^۳، «بدیع»^۴ و «مصور»^۵ است. هم او که جهان را به زیباترین صورت بیافرید و به آدمی به عنوان مظهر این زیبایی‌ها، اسماء الهی را آموخت تا بتواند خود، خالق زیبایی‌ها باشد. عالم خلقت، صحنه هنرمندی خداوند و تجلی بخش جمال و جلال الهی است. شاید هم از این روست که می‌توان گفت: خداوند، عالم را با هنر آفرید و عالم هستی، همانا تجلی او به شیوه‌ای هنرمندانه است.

از منظر اسلام، انسان فطرأً هنرمند و هنرجوست و وظیفه او به عنوان یک هنرمند، نه فقط ابداع معنا، که یادآوری آن است. هنرمند کسی است که احساس، معنا، نیاز و درد محیط زندگی خود را درک کرده، آن را می‌سراید، می‌نوازد، ترسیم می‌کند و از این طرق، این پیام را به جامعه می‌دهد که زیبایی‌ها را ارج بگذارند، چرا که زیبایی، تجلی عشق الهی و خیالی از جمال اوست:

جمالش بین که چون باشد

خیالش چون چنین باشد

میل به پرستش، حقیقت‌جویی، فضیلت‌خواهی و زیبایی‌دوستی، از اهم گرایش‌های فطری انسان است، لذا تحقق «تربیت زیبایی‌شناختی و هنری»، یکی از زمینه‌های مؤثر در تحقق حیات طیبه قلمداد می‌شود. سیری در تاریخ هنر به عنوان گویاترین و شایسته‌ترین زبان برای انتقال پیام و ارتباط انسان‌ها با یکدیگر، نشان می‌دهد که رویکردهای متفاوتی در آموزش هنر مطرح بوده است. این رویکردها از ارزش‌گذاری «هنر برای هنر» تا «هنر برای خدمت‌رسانی به سایر رشته‌ها» و «هنر برای پرورش مهارت‌ها و تولید آثار هنری» و... در نوسان بوده است. بنابراین، تبیین و تصریح مفهوم ماهیت و گستره تربیت هنری به عنوان یک قلمرو معرفتی بسیار مهم و اساسی است. با بررسی وضعیت موجود تربیت زیبایی‌شناسی و هنری براساس مؤلفه‌های اصلی برنامه‌ریزی درسی، به نظر می‌رسد که وسعت بخشیدن به دامنه این نوع تربیت، از تولید هنری صرف به درک

۱- از نام‌های خداوند سبحان، و همچنین نام سی و پنجمین سوره قرآن کریم. این نام چهارده بار در قرآن تکرار شده است و معنای آن آفریننده، خالق، آغازکننده کار، نوآفریننده، شکافته، مخترع و موجد است.

۲- از نام‌ها و صفات خداوند که در ده سوره قرآن کریم آمده است. خلق در اصل، به معنی اندازه‌گیری و تقدیر است و چون آفریدن توأم با اندازه‌گیری است لذا خلق را آفریدن معنی می‌کنند.

۳- به معنای آفریدن بدون نمونه پیشین است. به نحوی که هیچ‌یک به دیگری مشتبه‌نشده و از یکدیگر متمایز باشند. به عبارت دیگر باری، جداسازنده و متمایزکننده مخلوقات از یکدیگر از طریق بخشیدن صورت‌های گوناگون به آنهاست. واژه باری دو بار در سوره بقره و یک بار در سوره حشر ذکر شده است.

۴- از اسماء و صفات الهی به معنی آفریدگار مخلوقات بدون نمونه پیشین است. در قرآن دو بار در سوره‌های انعام و بقره به صورت «بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ» به کاررفته است.

۵- مصور یکی از نام‌های خداوند و به معنای تصویرگر، تصویرساز یا نقاش است و در آخر سوره حشر به آن اشاره شده است.

و خلاقیت زیبایی‌شناسی و هنری ضروری است.

تربیت زیبایی‌شناسی و هنری؛ سبب درک زیبایی‌های خلقت، شناخت پیشینه فرهنگی و هنری، توسعه ظرفیت‌های وجودی فرد و کسب بخشی از شایستگی‌های مورد نیاز برای زندگی می‌شود. شناختی که در اثر آشنایی با هنرها و میراث فرهنگی ایجاد می‌شود، زمینه‌ساز حفظ، احیاء و اشاعه فرهنگ و هنرهای ایرانی - اسلامی، هویت بخشی به فرد و جامعه، باور به سبک زندگی ایرانی - اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی است. در دیدگاه اسلامی، خداوند، جمال مطلق و دوستدار زیبایی‌هاست و اوست که دارای نیکوترین نام‌ها (له الاسماء الحسنی^۱) و نیکوترین آفرینندگان (احسن الخالقین^۲) است. انسان نیز به عنوان شبیه‌ترین مخلوق به او (انی جاعل فی الارض خلیفه)، به طور فطری و ذاتی دوستدار زیبایی‌هاست و به انجام فعالیت‌های هنری میل و گرایش دارد، چرا که هنر راهی برای بیان خواسته‌های درونی او است. بنابراین، زیبایی و هنر از نمودهای تعالی بخش حیات بشری و یکی از تمایلات فطری انسان است. استفاده از هنر و قالب‌های هنری، مناسب‌ترین طریق بازنمایی تجربیات غنی از احساس و عواطف انسانی است. بازنمایی و خلق این تجربیات در اشکال گوناگون هنری در طول اعصار و قرون متمادی، سرمنشأ شکل‌گیری آثار فرهنگی و بروز و ظهور تمدن‌ها بوده است. از آنجا که توجه به فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی و انتقال فرهنگ و ارتقای آن، از اهداف اصلی جریان تربیت به‌شمار می‌آید؛ حوزه فرهنگ و هنر نیز با هدف هویت‌سازی، تربیت زیبایی‌شناسی و هنری، و ارتقای فرهنگ عمومی؛ زمینه لازم را برای درک و تعامل فعال با فرهنگ بومی و دیگر فرهنگ‌ها جهت تقویت و تعالی هویت ملی متریان فراهم می‌آورد تا زمینه وحدت و انسجام فرهنگی، استقلال ملی و همبستگی اسلامی مهیا شود. بنابراین، توجه به هویت مشترک انسانی و دستیابی به سواد فرهنگی برای درک بهتر فرهنگ‌های مختلف در سطح بومی، ملی و جهانی، بخش مهمی از قلمرو محتوایی حوزه فرهنگ و هنر به‌شمار می‌رود. علاوه بر این، حوزه فرهنگ و هنر با طرح ایده‌های کلیدی و مفاهیم و مهارت‌های اساسی این حوزه، ایجاد فرصت‌های یادگیری متنوع با استفاده از مواد و منابع یادگیری گوناگون و نیز بهره‌گیری از روش‌های متنوع ارزشیابی در چهار زمینه زیبایی‌شناسی، خلاقیت هنری، تاریخ و میراث فرهنگی و هنری و نقد هنری، تلاش دارد تا درک تازه‌ای از مفهوم زیبایی و خلق آن را فراهم سازد و تعالی بخشد. به‌طور کلی، رمزگشایی و رمزگذاری پدیده‌ها در قالب‌های مختلف هنری، شامل دو فرآیند کشف معنا (درک و دریافت اثر) و خلق معنا (تولید اثر) است. در نتیجه، برای بیان افکار و احساسات در زمان خلق اثر هنری و نیز نقد آن، لازم است که بین حوزه‌های شناختی و احساسی، ارتباط برقرار شود. درک نیازها، توانمندی‌ها و ظرفیت‌های خود، تدبیر در آیات خداوند متعال و نظام هستی و شناخت آثار و پیامدهای آن در سبک زندگی، همه و همه، ابعاد مختلف «هویت» است که حوزه فرهنگ و هنر تلاش دارد به ایجاد و گسترش آن کمک کند.

۱- سوره‌های: اعراف/۱۸۰؛ اسراء/۱۱۰؛ طه/۸ و حشر/۲۴.

۲- در سوره‌های مؤمنون/۱۴ و سوره صافات/۱۲۵ به کار رفته است.

حوزه یادگیری فرهنگ و هنر، ناظر به درک معنا و روابط میان پدیده‌ها (آیه‌بینی و آیه‌خوانی)، زیبایی‌شناسی و قدرشناسی نسبت به نشانه‌های جمال الهی و زیبایی‌ها در پیشینه فرهنگی جامعه (نمادها، آداب و رسوم، ارزشها، اسوه‌ها و اسطوره‌ها) و حفظ و تعالی آن است.

برنامه درسی فرهنگ و هنر، ضمن تأکید بر ویژگی‌های مشترک دانش آموزان، باید به تفاوت‌های ناشی از محیط زندگی (شهری، روستایی، عشایری، فرهنگی و جغرافیایی)، جنسیتی و فردی آنها (استعدادها، توانایی‌ها، نیازها و علایق) توجه کرده و از انعطاف لازم برخوردار باشد.

بنابراین، آشنایی با روش‌های مختلف رمزگشایی پدیده‌ها و رمزگردانی آنها و ابراز آن به زبان زیباشناسی و هنر، از مهم‌ترین اهداف این حوزه است. از این رو، وسعت بخشیدن به دامنه تربیت هنری از خلق هنری به درک هنری و زیباشناسی ضرورت دارد. اهمیت این کارکرد از آن روست که تربیت و آموزش هنری، اساساً در ابعاد مختلفی نظیر بروز خلاقیت، رشد عاطفی و اخلاقی، ایجاد مهارت‌های حرکتی و دست‌ورزی مواد و وسایل، و پرورش قابلیت‌های گروهی و ارتباطی دانش آموزان، دارای تأثیرات قابل ملاحظه‌ای است.

تربیت فرهنگی و هنری در دوران جدید، به برآورده کردن توانان نیازهای فردی و اجتماعی اهمیت می‌دهد و این امر از مهم‌ترین پدیده‌های آموزشی در قرن جدید به شمار می‌آید. نادیده گرفتن یکی از این دو عامل به عقیم شدن برنامه درسی خواهد انجامید. تنها در فرآیند پرداختن به حوزه فرهنگ و هنر و به‌طور کلی زیبایی‌شناسی، می‌توان به شخصیت یا منشی جامع و یکپارچه (هماهنگی احساس و عقل) دست یافت و از آزادی کامل برخوردار شد. این آزادی کامل، مقدمه انتخاب صحیح اخلاقی می‌باشد. بنابراین شاید بتوان گفت تربیت زیبایی‌شناسی و هنری، همان تربیت اخلاقی است.

لازم به ذکر است اگرچه دستیابی به کمال در اخلاق و ارزیابی فرهنگ بشری بر اساس نظام معیار، درگرو دستیابی دانش آموزان به ابزار و رسانه‌هایی با توان بازنمایی دامنه و عمق ارزش‌هاست، و تحقق این امر بخش بزرگی از برنامه درسی حوزه فرهنگ و هنر را به خود اختصاص داده است اما حوزه‌های دیگر تربیت و یادگیری هم چون حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی، علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، آداب و مهارت‌های زندگی به طور مستقیم و دیگر حوزه‌ها به‌طور غیرمستقیم در رسیدن به این مهم نقش اساسی خواهند داشت.

جدول جهت گیری و چرایی عناصر برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر

عناصر	جهت گیری	چرایی
هدف	درک زیبایی های خلقت، شناخت پیشینه فرهنگی، توسعه ظرفیت های وجودی و توانایی های فردی	قدرشناسی نسبت به زیبایی های خلقت و خالق آنها؛ دستیابی به سواد فرهنگی؛ حفظ، احیا و اشاعه هنرهای ایرانی اسلامی؛ هویت بخشی به فرد و جامعه و قدرشناسی از زیبایی ها و میراث فرهنگی؛ و نهایتاً دستیابی به بصیرت فرهنگی
محتوا	مجموعه ای از فرصت ها و تجربیات یادگیری جهت رمزگشایی و رمزگذاری پدیده ها در قالب های هنری	کشف معنا (درک زیبایی های جهان آفرینش به منزله مظاهر جمال و کمال الهی، دریافت معنا و زیبایی های یک اثر هنری و ارتقای ذائقه زیباشناسانه)، و خلق معنا (بهره گیری از قدرت تخیل و خلاقیت خود در خلق آثار هنری با اهداف حفظ و تعالی میراث فرهنگی و هنری در سطح محلی، ملی و جهانی)
راهبردهای تربیت و یادگیری	استمرار و معنادار شدن تربیت زیبایی شناسی و هنری با توجه به ارکان آن (زیبایی شناسی، تاریخ و میراث فرهنگی و هنری، آفرینش هنری و نقد هنری)؛ بهره مندی از رویکردهای فعال، خلاق و تعالی بخش هم چون روش دیالکتیکی، کاوشگری، مشارکتی و حل مسئله جهت ایجاد فرصت های لازم برای پیوند نظر و عمل و استفاده هوشمندانه از فناوری های جدید	ابراز گرایش های فطری، شناخت موقعیت یادگیرنده و اصلاح مداوم آن در قالب رویکرد تربیت فرهنگی - هنری که موجب درک زیبایی های طبیعت، محیط زندگی و آثار فرهنگی هنری؛ تقویت حواس، تخیل، تفکر نقاد و خلاق، توان درک معانی آشکار و پنهان و غنا بخشیدن به ادراک حسی و عاطفی می شود.
مریی	<ul style="list-style-type: none"> ناظر به ویژگی ها، نیازها و فطرت الهی دانش آموزان و نیازهای اساسی جامعه؛ منسجم، متعادل، کارآمد، نشاط آفرین، پویا، انعطاف پذیر و مشارکت پذیر در تولید و اجرا؛ بهره مند از دستاوردها و یافته های علمی - هنری فرهنگ و تمدن ایرانی - اسلامی؛ خلاق، برخوردار از قوه تخیل، خلاقیت و ذوق هنری؛ برخوردار از یافته های معتبر علمی و پژوهشی با تأکید بر بومی سازی آنها؛ 	<ul style="list-style-type: none"> راهبر و راهنمای آموزشی؛ زمینه ساز رشد ایمانی، هنری و عملی؛ خلق فرصت های تربیتی و آموزشی و ایجاد انگیزه در بهتر دیدن جهان خلقت و خلاقانه فکر کردن مترقیان؛ هنرمند، خلاق و الگوی عملی برای مترقیان؛ ایجاد انگیزه برای آفرینش هنری، توجهات فرهنگی و تلاش در جهت حفظ و تعالی میراث فرهنگی و هنری.
خانواده	<ul style="list-style-type: none"> مشارکت و تصمیم گیری در طراحی، تهیه و تدوین برنامه درسی حوزه فرهنگ و هنر؛ پشتیبانی از اجرای برنامه از طریق حمایت و فرزند پروری، یادگیری در خانه، همیاری داوطلبانه و نظارت بر حسن اجرای آن؛ مشارکت در ارزشیابی از برنامه درسی و ارزشیابی پیشرفت فرهنگی و هنری دانش آموزان؛ 	<ul style="list-style-type: none"> توجه به استعدادها، علایق، نیازها و توانایی های دانش آموزان به منظور کشف و پرورش استعدادها و خلاقیت هنری آنها؛ کمک به تعمیق و گسترش فرهنگ و هنر؛ حمایت از آموزش های رسمی، غیررسمی، مجازی و سنتی.
متریی	<ul style="list-style-type: none"> به کارگیری ظرفیت های وجودی خود برای دستیابی به هویت متعادل و یکپارچه در مسیر رشد و تعالی خود و جامعه؛ به کارگیری آداب و مهارت ها و سبک زندگی اسلامی ایرانی؛ بهره گیری از مهارت های پایه برای شکل دهی هویت حرفه ای آینده خود به صورت مولد و کارآفرین؛ بهره گیری آگاهانه از یافته های علمی، هنری، فنی، حرفه ای، بهداشتی و زیستی؛ حفظ و تعالی محیط زیست، میراث فرهنگی و سرمایه های طبیعی؛ 	<ul style="list-style-type: none"> درک صحیح رویدادها و پدیده ها، ایده ها، فرآیندها و مهارت های هنری، به منظور ابراز هنری و فرهنگی در دو عرصه؛ عملی (تولید اثر بر پایه امکان ابراز احساسات، عواطف، افکار، ایده ها، پرورش قوه تخیل، خلاقیت، حل مسئله، دریافت شخصی و شکوفایی وجه فردی و به شکل نوآورانه در قالب های هنری مختلف)؛ نظری (درک اثر بر پایه زیباشناسی، تاریخ فرهنگ و هنر، تجزیه و تحلیل و نقد آثار فرهنگی و هنری)

<ul style="list-style-type: none"> ● تضمین شادابی، نشاط و آزادی متریبان جهت تعامل با یکدیگر؛ ● شناخت زیبایی‌های خلقت و خالق آن، تاریخ و میراث فرهنگی و درک هویت فردی و اجتماعی (مشترک) جهت ارتباط فرهنگی و میان فرهنگی و خلاقیت هنری. 	<p>تعدد و تنوع محیط‌های یادگیری با توجه به ویژگی‌های روان‌شناختی دانش‌آموزان، دوره‌های تحصیلی، فرهنگ ایرانی اسلامی، اقتضاعات محلی و ملی. و رشته‌های مختلف هنری شامل: طبیعت به عنوان بخشی از خلقت پروردگار، محیط‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی، آموزشی و مجازی در سطح محلی، ملی و بین‌المللی.</p>	محیط تربیت و یادگیری
<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت خود، ظرفیت‌ها و هویت خویش؛ ● شناخت خداوند، صفات، افعال و آیات الهی، معارف دینی و منابع آن؛ ● علم نسبت به پدیده‌ها، روابط، رویدادها و قوانین جهان آفرینش و چگونگی برقراری ارتباط انسان با آنها و بهره‌برداری بهینه از آنان؛ ● علم نسبت به گذشته و حال جوامع بشری به ویژه فرهنگ و تمدن ایران و اسلام؛ ● زمینه انتخاب‌گری، خودمدیریتی و رشد مداوم دانش‌آموز برای یادگیری مادام‌العمر فراهم می‌شود. 	<ul style="list-style-type: none"> ● بخشی از فرآیند تربیت و یادگیری: جهت تعیین موقعیت یادگیرنده و اصلاح مداوم آن به منظور دستیابی به مراحل از حیات طیبه و شکوفایی فطرت الهی به گونه‌ای که متناسب با ظرفیت‌ها و نیازهایش بتواند موقعیت خود را نسبت به خود، خدا، دیگر انسان‌ها و نظام خلقت به درستی درک کرده و توانایی اصلاح مستمر موقعیت فردی و اجتماعی خویش را کسب نمایند. ● عمق و بهبود بخشیدن به فرآیند تربیت زیبایی‌شناختی و هنری جهت: <ol style="list-style-type: none"> ۱- آفرینش هنری؛ ۲- درک زیبایی‌شناختی و هنری. 	ارزشیابی پیشرفت تربیتی-هنری

اهداف

اهداف

اهداف حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر مجموعه‌ای نظام‌مند از شایستگی‌های شناختی، مهارتی و نگرشی است که انتظار می‌رود دانش‌آموزان پس از اجرای برنامه درسی در این حوزه به آنها دست یابند. اهداف این حوزه براساس توجهی متوازن به تحقق شایستگی‌های پایه (تعقل، ایمان، اخلاق، علم و عمل) در دانش‌آموز، اهداف دوره‌های تحصیلی، نیازهای خاص این حوزه و اهداف دیگر حوزه‌های تربیت و یادگیری تنظیم شده است.

اهداف کلی حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر:

- ۱- رمز‌گشایی از زیبایی‌های خلقت و آثار فرهنگی و هنری به منظور انتقال معنا و بازنمایی آن؛
- ۲- کسب سواد فرهنگی به منظور شناخت هویت خود و حفظ و تعالی میراث فرهنگی، تمدنی و هنری ایرانی - اسلامی در سطح بومی، ملی و جهانی؛
- ۳- به‌کارگیری قوه تخیل و خلاقیت به منظور آفرینش فرهنگی - هنری؛
- ۴- رمز‌گشایی از میراث فرهنگی و هنری به منظور شناخت هویت مشترک و گسترش سواد میان

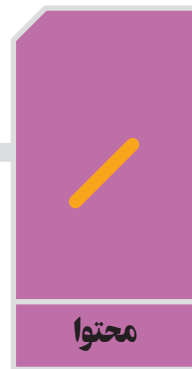
اهداف دوره‌های تحصیلی

هدف کلی	اهداف دوره		
	اول ابتدایی	دوم ابتدایی	اول متوسطه
رمز گشایی از زیبایی‌های خلقت و آثار فرهنگی و هنری به منظور انتقال معنا و بازنمایی آن؛	با مشاهده مستقیم طبیعت و محیط زندگی خود (کسب تجربیات دست اول) دریافت‌های حسی خود را از زیبایی‌ها بیان و آن را در قالب‌های مختلف هنری نشان دهد.	اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی را در طبیعت و محیط زندگی خود مشاهده و با الهام از آنها یک آثار هنری مختلف خلق کند.	اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی را در آثار هنری و محیط پیرامون از زیبایی‌های خلقت و محیط پیرامون خود پرداخته و درک خود از زیبایی‌ها را بازنمایی می‌کند.
کسب سواد فرهنگی به منظور شناخت هویت خود و حفظ و تعالی میراث فرهنگی، تمدنی و هنری ایرانی و اسلامی در سطح بومی، ملی و جهانی؛	با مشاهده آثار هنری و میراث فرهنگی محیط زندگی خود، دریافت‌های حسی و احساسات شخصی خود را توصیف کند.	با مشاهده و درک میراث فرهنگی و هنری (محلی و ملی)، ویژگی‌های این آثار را تحلیل و پیشنهادهایی برای حفظ و نگهداری از این میراث بیان کند.	با بررسی میراث فرهنگی و هنری به نقش آنها در انتقال ارزش‌ها، باورها و سنت‌ها پی برده و تأثیر این آثار را در شکل‌گیری هویت فردی و جمعی ارزیابی می‌کند.
به کارگیری قوه تخیل و خلاقیت به منظور آفرینش فرهنگی-هنری؛	با به کارگیری ابزارها و وسایل، تکنیک‌ها و مواد مناسب، ایده‌های خود را در قالب یک اثر هنری، بیان و آن را مورد بازیابی قرار می‌دهد.	با به کارگیری ابزارها و وسایل، تکنیک‌ها و مواد مناسب، احساسات، نیازها و ایده‌آل‌های خود را در قالب‌های مختلف هنری، بیان و آن را با توجه به اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی و خلاقیت را بررسی می‌کند.	با به کارگیری قدرت خلاقیت و تخیل خود با استفاده از تکنیک‌ها، ابزارها، وسایل متفاوت، آثار هنری مختلف خلق و آن را با توجه به اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی و خلاقیت مورد ارزیابی قرار می‌دهد.
رمز گشایی از میراث فرهنگی و هنری به منظور شناخت هویت مشترک و گسترش سواد فرهنگی و میان فرهنگی.	با توصیف یک اثر هنری، دریافت‌های حسی و شخصی خود را بیان و اجزاء آن را شناسایی می‌کند.	برخی از سمبل‌ها و نمادهای به کار رفته در یک اثر هنری را شناسایی و آن را با توجه به اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی و بافت فرهنگی آن، تحلیل می‌کند.	با نقد آثار فرهنگی و هنری در یک بافت فرهنگی، سمبل‌ها و نمادهای به کار گرفته شده و نقش آنها را در انتقال باورها و ارزش‌ها شناسایی و با کمک آن با دیگر فرهنگ‌ها ارتباط برقرار و سواد میان فرهنگی خود را توسعه می‌دهد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

محتوا

محتوای حوزه فرهنگ و هنر، مجموعه‌ای هماهنگ و منسجم از موقعیت‌های تربیتی به‌هم پیوسته و یکپارچه در عرصه تفکر، ایمان، علم، عمل و اخلاق است که فرصت کسب تجربیات جدیدی را در قالب کلیدی، مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های اساسی در اختیار متریان قرار می‌دهد تا به اهداف و شایستگی‌های مورد نظر حوزه برسند.

جداول زیر ارکان و استاندارد محتوایی این حوزه در دوره‌های مختلف تحصیلی را نشان می‌دهد:

ارکان محتوا

ارزش‌ها	مهارت‌ها	مفاهیم	ایده کلیدی
قدردانی نسبت به خلقت و خالق آن	ارتباط با خلقت	میراث فرهنگی و هنری	رمزگشایی
ارج نهادن به زیبایی‌های طبیعی و مصنوعی	تجربه زیبایی		
ارج نهادن به تاریخ و میراث فرهنگی و هنری ایران و جهان	شناختی		
تفکر انتقادی، ارزش‌گذاری آثار فرهنگی و هنری	نقد هنری	اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی	رمزگذاری
کنجکاوی، دقت و توجه به اصول و معیارهای زیبایی‌شناختی در طبیعت و آثار فرهنگی و هنری	کاربرد ابزار و مواد و تکنیک‌ها		
علاقه به کاوشگری و کسب تجربه در رشته‌های مختلف هنری	بازنمایی		
قضاوت و تصمیم‌گیری در جریان ساخت آثار هنری	خلاقیت هنری		
آزادی، انعطاف‌پذیری، شادی، ریسک‌پذیری	تخیل		
خودپنداره مثبت و تمایل به ابراز افکار، احساسات و تصورات خود	ارتباط درون فردی	عناصر بصری	سواد فرهنگی
خودآگاهی و خودمدیریتی، حرمت خود، قانون مدار، مسئولیت‌پذیری، کنترل نفس و تاب‌آوری، باشا، و....	ارتباط برون فردی		
آگاهی اجتماعی و مدیریت روابط، مهارت‌های اطلاعاتی و مشارکتی و برقرای ارتباط؛ انعطاف‌پذیری، تساهل و تسامح، پرهیز از جزم و باریک‌اندیشی و تعصبات فرهنگی، همکاری و توانایی انجام کار گروهی، خلاق و کارآفرین، حیا، صداقت و درستکاری، صبر و مقاومت، وطن‌دوستی، جهاد و شهادت و....			

استاندارد محتوا در ایده کلیدی رمزگشایی:

مفاهیم	مهارت‌ها (فرآیندها)	استاندارد محتوا			
		دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
ارتباط با خلقت (جنبه نمادین طبیعت)	● مهم‌ترین ابزار شناخت طبیعت مشاهده چند حسی است. ● طبیعت بخشی از خلقت پروردگار است. ● طبیعت و خالق آن زیباست.	● طبیعت و پدیده‌های آن دارای اجزا و عناصر است. ● زیبایی‌های طبیعت و پدیده‌های موجود در آن نشان دهنده زیبایی‌های خالق آن است. ● خالق زیبایی‌های طبیعت خود مظهر همه زیبایی‌ها است.	● اجزا و عناصر پدیده‌های موجود در طبیعت دارای روابط و قوانینی است. ● طبیعت بخشی از خلقت خداوند و نشان دهنده جمال و جلال اوست.	● اجزا و عناصر پدیده‌های موجود در طبیعت دارای روابط و قوانینی است. ● انسان به عنوان بخشی از خلقت پروردگار، شبیه‌ترین موجود به اوست.	
					تجربه زیبایی شناختی
میراث فرهنگی و هنری	● میراث فرهنگی و هنری شامل میراث مادی و معنوی است. ● بسیاری از میراث فرهنگی - هنری دارای کاربرد عملی در زندگی روزمره است. ● راه‌های حفظ و نگهداری میراث مادی و معنوی با یکدیگر متفاوت هستند.	● راه‌های حفظ و نگهداری و ارتقاء میراث مادی و معنوی با یکدیگر متفاوت هستند. ● ساخت و کاربرد میراث فرهنگی و هنری براساس جغرافیایی زیست - محیطی متفاوت است. ● میراث فرهنگی و هنری با ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی ارتباط مستقیم دارد.	● حفظ و نگهداری و ارتقاء میراث مادی و معنوی با استفاده از روش‌های متفاوتی انجام می‌شود. ● ساخت و کاربرد میراث فرهنگی و هنری براساس جغرافیایی زیست - محیطی متفاوت است. ● میراث فرهنگی و هنری با ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی ارتباط مستقیم دارد.		
				نقد هنری	● آثار فرهنگی و هنری را می‌توان با روش حسی - شهودی وصف کرد. ● برای درک یک اثر هنری باید فرآیند خلق آن را بررسی کرد.

استاندارد محتوایی در ایده کلیدی رمزگذاری

استاندارد محتوا				مهارت‌ها (فرآیندها)	مفاهیم
دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره دوم ابتدایی	دوره اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● علی‌رغم تفاوت ذاتی هنرهای دوبعدی، سه‌بعدی، آوایی و نمایشی با یکدیگر، این هنرها دارای اصول و معیارهای مشابه زیبایی‌شناسی هستند. ● اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی در هنرهای دوبعدی، سه‌بعدی، آوایی و نمایشی از اصول معیارهای زیبایی‌شناسی در طبیعت الهام گرفته شده است 	<ul style="list-style-type: none"> ● نظم، تنوع، انواع ریتم، تضاد، تعادل، انواع تقارن، و یکپارچگی در پدیده‌های گوناگون محیط وجود دارد. ● رشته‌های مختلف هنری اصول و معیارهای مختلف زیبایی‌شناسی دارند. ● کاربرد اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی در رشته‌های مختلف هنری (تجسمی، سنتی، خوشنویسی، آوایی و نمایشی) باعث ایجاد شباهت‌ها و تفاوت‌هایی در این رشته‌های هنری می‌شود. ● اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی در رشته‌های مختلف هنری از اصول معیارهای زیبایی‌شناسی در طبیعت الهام گرفته شده است. 	<ul style="list-style-type: none"> ● نظم، حرکت، تنوع، انواع ریتم، تضاد، تعادل و انواع تقارن در پدیده‌های گوناگون محیط وجود دارد. 	<ul style="list-style-type: none"> ● نظم، تنوع، ریتم و تضاد در پدیده‌های گوناگون محیط وجود دارد. 		اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی
<ul style="list-style-type: none"> ● عناصر بصری در آثار هنری دوبعدی و سه‌بعدی، به صورت‌های گوناگون به کار می‌رود. ● آثار هنری براساس فرم، حرکت و فضای مورد استفاده آن طبقه بندی می‌شود. 	<ul style="list-style-type: none"> ● اشیا و پدیده‌های مختلف براساس نوع شکل، رنگ، سطح، حجم و بافت آنها طبقه‌بندی می‌شود. ● عناصر بصری در رشته‌های مختلف هنری به صورت‌های گوناگون به کار می‌رود. 	<ul style="list-style-type: none"> ● اشیا و پدیده‌های مختلف دارای شکل، رنگ، سطح، حجم و بافت متفاوت هستند. ● رنگ‌های مکمل شامل رنگ‌های مکمل اصلی و فرعی هستند ● استفاده از عناصر بصری مختلف، باعث خلق آثار متنوع در رشته‌های مختلف هنری است. 	<ul style="list-style-type: none"> ● اشیا و پدیده‌ها از نقطه، انواع خط، رنگ‌ها و بافت‌های مختلف تشکیل شده است. ● رنگ‌ها شامل رنگ‌های اصلی و فرعی هستند. 		عناصر بصری

	<p>کاربرد ابزار و مواد و تکنیکها</p>	<p>● انواع کاردستی با استفاده از کاغذ و مقوا، مواد طبیعی، دورریختنیها و گل ساخته می شود.</p> <p>● برای نقاشی کردن باید از وسایل تأثیر گذار، تأثیر پذیر استفاده کرد.</p>	<p>● انواع کاردستی با استفاده از تکنیکهای ساده و به کارگیری کاغذ و مقوا، مواد طبیعی، دورریختنیها و گل ساخته می شود.</p> <p>● برای نقاشی کردن باید از وسایل تأثیر گذار، تأثیر پذیر و کمکی استفاده مناسب کرد.</p> <p>● بررسی چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیکها در هر اثر هنری، به کاربرد بهتر و مؤثرتر از آنها کمک می کند.</p>	<p>● در خلق آثار هنری در رشته های مختلف هنری از ابزار و مواد و تکنیکهای مختلف استفاده می شود.</p> <p>● خلق آثار هنری مختلف در رشته های مشابه هنری با ابزار و مواد و تکنیکهای مختلف، تابعی از تفاوت های زیست - محیطی و فرهنگی و اجتماعی است.</p> <p>● بررسی چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیکها در هر اثر هنری، به کاربرد بهتر و مؤثرتر از آنها کمک می کند.</p>	<p>● در خلق آثار هنری در رشته های مختلف هنری از ترکیب ابزار و مواد و تکنیکهای مختلف استفاده می شود.</p> <p>● بررسی چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیکها در هر اثر هنری، به کاربرد بهتر و مؤثرتر از آنها کمک می کند.</p> <p>● خلق آثار هنری مختلف در رشته های مشابه هنری، تابع تفاوت های زیست - محیطی و فرهنگی و اجتماعی است.</p>
	<p>بازنمایی</p>	<p>● تقلید صرف از طبیعت یکی از راه های بیان هنری است.</p> <p>● بیان غیر واقعی طبیعت و دخل و تصرف در آن، شیوه دیگری از بیان هنری است.</p>	<p>● تقلید از واقعیات و پدیده های محیط پیرامون یکی از راه های بیان هنری است.</p> <p>● با دخل و تصرف در واقعیت و بیان غیر واقعی آن می توان بیان هنری داشت.</p> <p>● هنر علاوه بر بیان احساسات و ایده های شخصی می تواند در رفع نیازهای شخصی به ما کمک کند.</p>	<p>● با تقلید از هنرمندان و اساتید رشته های مختلف هنری می توان بیان هنری داشت.</p> <p>● با استفاده از قدرت تخیل و دخل و تصرف و ایجاد تغییرات در ابزار، مواد و روش ها و شیوه های متداول خلق یک اثر هنری در رشته های مختلف هنری، می توان بیان هنری داشت.</p> <p>● هنر علاوه بر بیان احساسات و ایده های شخصی می تواند در رفع نیازهای شخصی و اجتماعی به ما کمک کند.</p> <p>● بسیاری از هنرهایی که از گذشته به ما رسیده است بیشتر جنبه کاربردی داشته است.</p>	<p>● تقلید از واقعیات و پدیده های محیط پیرامون یکی از راه های بیان هنری است.</p> <p>● با تقلید از هنرمندان و اساتید رشته های مختلف هنری می توان بیان هنری داشت.</p> <p>● با دخل و تصرف در واقعیت و بیان غیر واقعی آن می توان خلاقیت هنری داشت.</p> <p>● هنر علاوه بر بیان احساسات و ایده های شخصی می تواند در رفع نیازهای شخصی و اجتماعی به ما کمک کند.</p> <p>● بسیاری از هنرهایی که از گذشته به ما رسیده است بیشتر جنبه کاربردی داشته است.</p>

<p>● کسب تجربه مستقیم از محیط پیرامون، به کسب و توسعه ایده برای خلق اثر هنری کمک می‌کند.</p> <p>● استفاده از ابزار و مواد مختلف به کشف ابزار و مواد جایگزین کمک می‌کند.</p>	<p>● کسب تجربه مستقیم از محیط پیرامون، به کسب و توسعه ایده برای خلق اثر هنری کمک می‌کند.</p> <p>● استفاده از ابزار و مواد مختلف به کشف ابزار و مواد جایگزین کمک می‌کند.</p> <p>● کشف جایگزین‌ها در ابزار و مواد و تکنیک‌ها به خلاقیت هنری می‌انجامد.</p>	<p>● کسب تجربه مستقیم و غیر مستقیم از محیط پیرامون، به کشف و توسعه ایده برای خلق اثر هنری کمک می‌کند.</p> <p>● برای خلق یک اثر هنری، استفاده از طرح اولیه برای کشف حالات ممکن، ضروری است.</p> <p>● کشف جایگزین‌ها در ابزار و مواد و تکنیک‌ها به خلاقیت هنری می‌انجامد.</p> <p>● ارزیابی از جایگزین‌ها براساس اهداف و مقاصد خلاقیت هنری و منطق و اصول زیبایی‌شناسی صورت می‌گیرد.</p>	<p>● کسب تجربه مستقیم از محیط پیرامون، به کشف و توسعه ایده برای خلق اثر هنری کمک می‌کند.</p> <p>● به‌کارگیری اصول زیبایی-شناسی در رشته‌های مختلف هنری، به کشف ایده‌ها و بسط آن کمک می‌کند.</p> <p>● برای تمام کردن یک کار هنری، استفاده از طرح اولیه برای کشف حالات ممکن، ضروری است.</p> <p>● کشف جایگزین‌ها به وسیله ساخت مجدد و آزمون ترکیبات مختلف ابزار، مواد و تکنیک‌ها امکان‌پذیر است.</p> <p>● ارزیابی از جایگزین‌ها براساس اهداف و مقاصد خلاقیت هنری و منطق و اصول زیبایی‌شناسی صورت می‌گیرد.</p> <p>● استفاده از چشم‌اندازهای جدید و مختلف جهت تفسیر مفاهیم و وقایع در آثار هنری ضروری است.</p>	<p>● کسب تجربه مستقیم از محیط پیرامون، به کشف و توسعه ایده برای خلق اثر هنری کمک می‌کند.</p> <p>● به‌کارگیری اصول زیبایی-شناسی در رشته‌های مختلف هنری، به کشف ایده‌ها و بسط آن کمک می‌کند.</p> <p>● برای تمام کردن یک کار هنری، استفاده از طرح اولیه برای کشف حالات ممکن، ضروری است.</p> <p>● کشف جایگزین‌ها به وسیله ساخت مجدد و آزمون ترکیبات مختلف ابزار، مواد و تکنیک‌ها امکان‌پذیر است.</p> <p>● ارزیابی از جایگزین‌ها براساس اهداف و مقاصد خلاقیت هنری و منطق و اصول زیبایی‌شناسی صورت می‌گیرد.</p> <p>● استفاده از چشم‌اندازهای جدید و مختلف جهت تفسیر مفاهیم و وقایع در آثار هنری ضروری است.</p>
<p>تخیل</p>	<p>● از یک موقعیت تجربه شده می‌توان بیان هنری داشت.</p>	<p>● از یک موقعیت تجربه شده می‌توان بیان هنری داشت.</p> <p>● می‌توان با ساختن تصویری جدید از یک موقعیت، آن را نشان داد.</p> <p>● با تجسم اشکال سه‌بعدی می‌توان درک خود از یک موقعیت سه بعدی را نشان داد.</p>	<p>● با بازسازی درک خود از یک موقعیت تجربه شده می‌توان خلاقیت هنری داشت.</p> <p>● بازسازی و ساختن تصاویر جدید و نو در ذهن به خلاقیت هنری کمک می‌کند.</p>	<p>● با بازسازی درک خود از یک موقعیت تجربه شده می‌توان خلاقیت هنری داشت.</p> <p>● بازسازی و ساختن تصاویر جدید و نو در ذهن به خلاقیت هنری کمک می‌کند.</p>

استاندارد محتوا در ایده کلیدی سواد فرهنگی:

استاندارد محتوا				مهارت‌ها (فرآیندها)
دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره دوم ابتدایی	دوره اول ابتدایی	ارتباط درون فردی
<ul style="list-style-type: none"> ● برای درک بهتر خود و پرورش روحیه مسئولیت‌پذیری لازم است نقش‌ها و وظایف و مسئولیت‌ها را بشناسیم. ● برای انجام فعالیت‌های هنری داشتن روحیه صبر، تحمل و استقامت ضروری است. ● برای انجام فعالیت‌های مختلف هنری استفاده مؤثر از اندام‌های بدن مهم و ضروری است. ● ارج نهادن به زیبایی‌ها از تمایلات فطری انسان و نشان دهنده ذوق هنری اوست ● برای شناخت خود لازم است گذشته و حال محیط پیرامون خود را بشناسیم. 	<ul style="list-style-type: none"> ● کسب تجربه در رشته‌های مختلف هنری به فرد در شناخت توانایی‌ها، استعدادها و نیازهای کمک می‌کند. ● برای درک بهتر خود و پرورش روحیه مسئولیت‌پذیری لازم است نقش‌ها، وظایف و مسئولیت‌ها را بشناسیم. ● برای انجام فعالیت‌های هنری داشتن روحیه صبر و تحمل و استقامت ضروری است. ● برای انجام فعالیت‌های مختلف هنری استفاده مؤثر از اندام‌های بدن مهم و ضروری است. ● ارج نهادن به زیبایی‌ها از تمایلات فطری انسان و نشان دهنده ذوق هنری اوست. ● برای شناخت خود لازم است گذشته و حال محیط پیرامون خود را بشناسیم. 	<ul style="list-style-type: none"> ● برای درک و بیان بهتر خود لازم است احساسات، نیازها، و تمایلات و استعدادهایمان را بشناسیم و به خود اعتماد کنیم؛ ● برای انجام فعالیت‌های هنری داشتن روحیه صبر و تحمل و استقامت ضروری است. ● ارج نهادن به زیبایی‌ها از تمایلات فطری انسان و نشان دهنده ذوق هنری اوست. 	<ul style="list-style-type: none"> ● برای درک و بیان بهتر خود لازم است احساسات، نیازها، و تمایلاتمان را بشناسیم. 	

<p>ارتباط برون فردی</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت طبیعت و ارتباط با آن، راهی برای رفع نیازهای مادی و معنوی انسان است. ● با داشتن روحیه انعطاف‌پذیری و تحمل افکار دیگران می‌توان با آنها ارتباط برقرار کرد. 	<ul style="list-style-type: none"> ● انسان به عنوان بخشی از طبیعت با آن همزیستی داشته و در حفظ و نگهداریش بکوشد. ● بازیافت مواد و منابع طبیعی و مصنوعی به حفظ و نگهداری طبیعت و بهره برداری صحیح از آن کمک می‌کند. ● با داشتن روحیه انعطاف‌پذیری و تحمل افکار دیگران می‌توان با آنها ارتباط مؤثر برقرار کرد. ● تعامل با دیگران به فرآیند خلاقیت هنری کمک می‌کند. 	<ul style="list-style-type: none"> ● حفظ محیط‌زیست و میراث طبیعت برای داشتن زندگی خوب و سالم مهم و ضروری است. ● حفظ و نگهداری از طبیعت برای پیشرفت همه جانبه و پایدار زندگی ضروریست. ● با داشتن روحیه انعطاف‌پذیری و تحمل افکار دیگران می‌توان با آنها ارتباط برقرار کرد. ● تعامل با دیگران به فرآیند خلاقیت هنری کمک می‌کند. ● به کارگیری قالب‌های مختلف هنری، تکنولوژی اطلاعات و ابزار و مواد مناسب برای توسعه و تغییر ایده‌ها لازم است. ● بین رشته‌های مختلف هنری ارتباط وجود دارد. ● استفاده از چشم اندازهای جدید و مختلف جهت تفسیر مفاهیم و وقایع در آثار هنری ضروری است. 	<ul style="list-style-type: none"> ● حفظ محیط‌زیست و میراث طبیعتی برای داشتن زندگی خوب و سالم مهم و ضروری است. ● حفظ و نگهداری از طبیعت برای پیشرفت همه جانبه و پایدار زندگی ضروریست. ● با داشتن روحیه انعطاف‌پذیری و تحمل افکار دیگران می‌توان با آنها ارتباط برقرار کرد. ● برای ارتباط مؤثر با دیگران لازم است از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات استفاده شود. ● بین رشته‌های مختلف هنری ارتباط وجود دارد. ● استفاده از چشم اندازهای جدید و مختلف جهت تفسیر مفاهیم و وقایع در آثار هنری ضروری است.
--------------------------------	---	--	---	---

راهبردهای تربیت و

یادگیری

راهنبرد

انسان به عنوان موجودی آزاد و با اراده که دارای استعدادهای طبیعی، فطری و قابل رشد است، با درک و تغییر موقعیتی که در آن قرار دارد همواره «در حال شدن»، و دگرگونی است. این رشد و دگرگونی حاصل تعامل پیوسته انسان به عنوان موجودی فعال و آزاد با عناصر گوناگون موقعیت است که نه تنها مستلزم درک موقعیت خود و دیگران بلکه تغییر آن با عمل فردی و جمعی است. انجام شایسته این تعامل، موجب تکوین و تعالی پیوسته هویت فردی و جمعی انسان، متناسب با غایت حقیقی زندگی و قرب الی الله، خواهد شد. در فرایند تربیت و روند کسب شایستگی‌های فردی و جمعی، راهنبردهای تربیت و یادگیری یعنی مجموعه اقدامات و تصمیماتی که در موقعیت خاص برای تحقق اهداف برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری اتخاذ می‌شود باید موقعیت محور، متربی محور، مسئله محور، جامع به اهداف شناختی، مهارتی و نگرشی، متناسب با سطح رشد و آمادگی متربیان و براساس نظام معیار اسلامی باشد. راهنبردها با ایجاد مقتضیات و رفع موانع موجود و دفع موانع محتمل، زمینه‌ای را فراهم سازند که ضمن شکوفایی فطرت، رشد همه جانبه استعدادهای طبیعی و تنظیم متعادل امیال و عواطف متربیان، هویت فردی و جمعی ایشان به تدریج و به صورتی یک پارچه بر مبنای نظام معیار اسلامی شکل گیرد و به طور پیوسته تعالی یابد تا جامعه صالح تشکیل شود و به سوی پیشرفت همه جانبه و مداوم حرکت نماید.

تبیین بهتر روش‌های تربیت و یادگیری و آشنایی بیشتر با شیوه‌های مذکور برای تربیت فرهنگی و هنری بسیار مهم و ضروری است. لذا ساختار راهنبردها و روش‌های تربیت و یادگیری با توجه به ارکان تربیت هنری (زیبایی شناختی، تاریخ و میراث فرهنگی و هنری، آفرینش اثر هنری و نقد هنری) در دوره‌های مختلف تحصیلی، ترکیبی از روش‌های متنوع و متفاوت خواهد بود.

دوره				روش ها و فنون	راهبردها
دوم متوسطه	اول متوسطه	دوم ابتدایی	اول ابتدایی		
*	*	*	*	پروژه، تحقیق و پژوهش	توسعه توانایی های خود راهبر متریبیان
*	*	*	*	نمایش و فیلم	
*	*	*	*	ایفای نقش	
*	*	*	*	بدیعه پردازی	توسعه تفکر شهودی و ظرفیت های درونی متریبیان
*	*	*	*	کشف و شهود	
*	*			کاوشگری علمی	توسعه مهارت های تفکر و رشد فرایندهای ذهنی (پرورش استقلال عقلانی)
*	*	*	*	بدیعه پردازی	
*	*	*	*	دریافت مفهوم	
*	*	*	*	بارش مغزی	
*	*	*	*	بحث گروهی	توسعه مهارت های ارتباطی و اجتماعی (کنش و تغییر اجتماعی)
*	*	*	*	ایفای نقش	
*	*	*	*	کاوش گروهی	
*	*	*	*	فراگیر در کانون	
*	*	*	*	خود شکوفایی	توسعه و رشد عزت نفس و خودباروی
*	*	*	*	کاهش اضطراب	
*	*	*	*	توسعه مفهوم مثبت از خویشتن	
*	*	*	*	توضیحی	انتقال دانش و فرهنگ
*	*			سخنرانی	
*	*	*	*	تقویت حافظه	
*	*	*	*	فراگیری مفهوم	

*	*	*	*	تفکر استقرایی	توسعه و کاربرد دانش
*	*	*	*	پیش‌سازمان‌دهنده	
*	*			کاوشگری علمی	
*	*	*	*	پروژه و تحقیق	
*	*	*	*	مباحثه گروهی	ارتقای مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری
*	*	*	*	حل مسئله	
*	*	*	*	مباحثه گروهی	توسعه مهارت‌های نقد و جستجوگری
*	*	*	*	پرسش و پاسخ	
*	*	*	*	حل مسئله	
*	*	*	*	واحد کار	
*	*			آزمایشی و کارگاهی	توسعه مهارت‌های عملی
*	*	*	*	گردش علمی و بازدید میدانی	
*	*	*	*	فن تمرین	
*	*	*	*		

مری

مربی

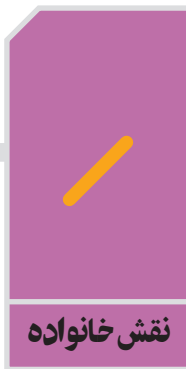
وظیفه اصلی مربیان، به منزله یکی از دو قطب اصلی فرآیند تربیت، عبارت است از زمینه‌سازی جهت تکوین و تحول پیوسته هویت متریان. مربیان با طراحی، سازماندهی و تدارک فرصت‌های مناسب یادگیری، زمینه رشد همه جانبه متریان و شکوفایی فطرت الهی آنان را فراهم و به کسب هویت فردی و جمعی آنان کمک می‌کنند. علاوه بر وظیفه ایجابی، مربیان در رفع موانع موجود و دفع موانع محتمل در مسیر شکل‌گیری هویت متریان به طور یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی، نیز وظیفه دارند. در راستای اهداف مذکور، لازم است مربیان دارای صفات و توانمندی‌هایی باشند تا به یاری مجموعه، این شایستگی‌ها به دانش‌آموزان در درک و اصلاح مدام موقعیت کمک کنند. در اسناد تحولی به شایستگی‌های عمومی و حرفه‌ای اشاره شده که همه مربیان موظف به کسب آن هستند. علاوه بر آن لازم است مربیان فرهنگ و هنر، شایستگی‌های اختصاصی حوزه فرهنگ و هنر را نیز کسب نمایند.

- شایستگی‌های چند فرهنگی معلمان نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این شایستگی‌ها ناظر به این است که معلمان نه تنها نگاه منفی و سوئی نسبت به اقوام و فرهنگ‌های دیگر نداشته باشند بلکه علاقمند به شناخت فرهنگ‌ها، نژادها و اقوام مختلف و کار، بر روی تفاوت‌ها و ارزش‌های منبعث از آن بوده و آنها را به رسمیت بشناسد.

- تنوع فرهنگی و هنری ایران و توجه به ابعاد تجویزی محتوای برنامه درسی این حوزه، نیازمند معلمان کارآمد و متخصص در رشته‌های مختلف تجسمی، سنتی، خوشنویسی، آوایی و نمایشی است. برای داشتن معلمان متخصص و هنرمند لازم است مربیان به شکل پیوسته و کارآمدی شایستگی‌های رشته‌ای و بین رشته‌ای خود را افزایش دهند.

- علاوه بر این، داشتن تفکر خلاق و انتقادی نیز از شایستگی‌های تخصصی به دلیل طبیعت این حوزه و نحوه نگرش به آن است.

خانواده

اگر چه خانواده کوچک‌ترین واحد تشکیل دهنده هر اجتماعی است اما به عنوان یکی از اولین و مهم‌ترین نهاد جامعه، نقشی اساسی در شکل دهی هویت افراد آن جامعه دارد. خانواده در جهان مدرن و با وجود نهادهای آموزشی دیگر هنوز هم به منزله اساسی‌ترین نهاد آموزشی و جامعه‌پذیری است. بنابراین نه تنها در تعلیم و تربیت غیررسمی و شکل‌گیری هویت کودکان نقش داشته بلکه مشارکت این نهاد با نهاد رسمی که متولی

امر آموزش و پرورش است از اهمیت معناداری است.

نقش غیرقابل انکار خانواده در فرآیند جامعه‌پذیری و فرهنگ‌یابی و فرهنگ‌پذیری و همچنین نیاز آموزش و پرورش در مشارکت سایر نهادهای مرتبط با امر آموزش در این فرآیند، سبب شده تا متولیان امر تعلیم و تربیت نه تنها نقش نهاد خانواده را در سطح خرد در انتقال ارزش‌ها و باورها به رسمیت بشناسند بلکه در سطح کلان و در امر آموزش‌های رسمی نیز مورد توجه قرار دهند. اگرچه رویکرد راهکار مشخص و یکسانی برای مشارکت والدین در امر تعلیم و تربیت رسمی وجود ندارد اما «رابطه معنادار میان عملکرد خانواده و دلبستگی میان فرد و هویت»، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان را بر آن داشته که هر بیشتر به این مهم توجه کرده و راه کارهای جدیدی برای گسترش این مشارکت ارائه دهند. اما از آنجا که میزان اهمیت نهاد خانواده جوامع مختلف گوناگون است، میزان گسترش نقش این نهاد در امر تعلیم و تربیت نیز در گرو آگاهی از اهمیت این نقش و چگونگی نحوه ورود به آن است. لذا ضروریست نحوه و میزان مشارکت خانواده در هر یک از مراحل طراحی و تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی به درستی تبیین شود.

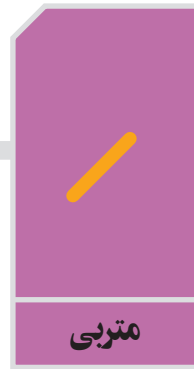
در حوزه فرهنگ و هنر نیز با توجه به محوریت خانواده و فضای عاطفی و فرهنگی حاکم بر آن در آموزش هنر و نقش خانواده در سه مرحله تجربه، کشف و خلق، لازم است نقش خانواده و میزان مشارکت آن در هر یک از مراحل بالا به درستی مشخص و تبیین شود.

ابعاد برنامه درسی	مؤلفه	شاخص ها یا مصادیق کلی نقش والدین
طراحی و تدوین	نیازسنجی	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت اولیا در نیازسنجی و شناسایی علائق و نیازهای دانش آموزان جهت روزآمد سازی آن برای طراحی و تدوین برنامه درسی؛ - مشارکت اولیا در شناسایی علائق و نیازهای دانش آموزان و جامعه و روزآمد سازی آن برای تولید بسته های تربیت و یادگیری؛ - مشارکت در تعیین نیازهای بومی و منطقه ای برای اجرای برنامه ویژه مدرسه (بوم)؛
	تدوین برنامه درسی	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در طراحی و تدوین برنامه درسی از طریق عضویت در شورای برنامه ریزی درسی گروه پژوهش، برنامه ریزی و تولید بسته های تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر از طریق تشکیل های رسمی از قبیل انجمن اولیا و مربیان.
	تولید بسته های تربیت و یادگیری	<ul style="list-style-type: none"> - عضویت در شورای طراحی و تولید بسته های تربیت و یادگیری گروه های پژوهش، برنامه ریزی درسی و تولید بسته های تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر و مشارکت در اعتبار بخشی و روزآمدی بسته های تربیت و یادگیری.
	طراحی محیط یادگیری	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در طراحی محیط یادگیری در مدرسه و منزل؛ - مشارکت در سیاست گذاری و برنامه ریزی مدرسه با تشکیل کار گروه های متناسب با حیطه ها و رشته های مختلف حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر؛
اجرای برنامه درسی	مشارکت	<ul style="list-style-type: none"> - کمک به فرزندان در مسیر انجام فعالیت های هنری و تکالیف محوله؛ - کمک به معلمان در معرفی بسته های تربیت و یادگیری متناسب با استعداد، ظرفیت و ویژگی های دانش آموزان؛ - مشارکت در برنامه ریزی اوقات تربیت و یادگیری و اوقات فراغت؛ - فراهم آوردن فرصت فعالیت های داوطلبانه اولیا در مدرسه برای اجرای برنامه درسی مانند استفاده از اولیا متخصص در رشته های مختلف هنری به عنوان مربی و کمک مربی، - برگزاری کلاس ها و فعالیت های فوق برنامه جهت کمک به دانش آموزان در شناخت توانایی ها و استعداد های هنری خود و پرورش آن؛ و.....
حمایت و تسهیل	نظارت	<ul style="list-style-type: none"> - نظارت و مراقبت از فرزندان در محیط واقعی و مجازی تربیت و یادگیری. - نظارت بر انجام تکالیف و رفتار فرزندان. - نظارت بر اجرای درست برنامه درسی توسط مدرسه و معلمان.
	حمایت و تسهیل	<ul style="list-style-type: none"> - حمایت عاطفی، مشاوره ای، ترویجی و توسعه ای از فرزندان. - ایجاد محیط امن، آرام و مطمئن برای تربیت و یادگیری. - فراهم کردن امکانات لازم برای تربیت و یادگیری فرزندان. - کمک به تجهیز مدرسه و کارگاه های آموزش هنر، خرید ابزار و وسایل، مواد و تجهیزات مختلف؛ - کمک خانواده ها به فرزندان خود در تهیه ابزار و وسایل، مواد مورد نیاز و انجام تکالیفی که مستلزم کار گروهی است؛ - توجه به جو عاطفی خانواده و ایجاد محیطی امن که نقش مهمی در تعمیق آموزش های هنری دارد؛ - با توجه به گستره آموزش رشته های مختلف هنری لازم است خانواده به فرزندان خود در آموزش رشته های هنری که در یادگیری آن با مشکل مواجه هستند کمک کنند. - با ایجاد تنوع در فرصت های یادگیری و ترتیب دادن فرصت های برای بازدید از موزه ها و مکان های فرهنگی و هنری به کودکان در شناخت میراث فرهنگی و هنری خود کمک کنند.
	تعامل	<ul style="list-style-type: none"> ارتباط اثربخش با معلمان در زمینه برنامه ریزی اوقات تربیت و یادگیری و اوقات فراغت دانش آموزان ارتباط اثربخش با مدرسه در زمینه فعالیت های کمک آموزشی و تسهیل گر تربیت و یادگیری.

<p>– مشارکت در ارزشیابی برنامه درسی و میزان اثربخشی آن؛ – مشارکت در ارزشیابی کتاب‌های درسی و بسته‌های تربیت و یادگیری و میزان اثربخشی آنها؛ – دریافت بازخورد از اولیا در زمینه اعتبارسنجی اولیه برنامه، اجزای بسته تربیت و یادگیری؛ – ارزشیابی از میزان تحقق اهداف برنامه درسی قصد شده و چگونگی اجرای آن از طریق سایت دفتر، پایگاه کیفیت بخشی به برنامه درسی هنر و انجمن‌های خانه و مدرسه؛</p>	<p>ارزشیابی و اثربخشی برنامه درسی</p>		<p>ارزشیابی</p>
<p>– همکاری و تعامل با معلمان و دادن اطلاعات اولیه در مورد فرزندان برای شکل‌گیری قضاوت درست برای شروع تربیت و یادگیری.</p>	<p>ارزشیابی تشخیصی ارزشیابی</p>	<p>ارزشیابی پیشرفت تحصیلی</p>	
<p>– اطمینان از پیشرفت تحصیلی، تربیت و یادگیری از طریق مشارکت در ارزشیابی تکوینی (مرحله‌ای) و گرفتن بازخورد از معلمان و نیز دادن بازخورد وضعیت دانش آموز در منزل به آنان؛ – اختصاص بخشی مجزا «دیگر ارزشیابی» برای ارزشیابی والدین از درک و آفرینش هنری فرزندان خود. به عبارتی علاوه بر معلم و همکلاسی‌های دانش‌آموزان (دیگر ارزشیابی) و خود دانش‌آموز (خودارزشیابی)، اولیا آنها نیز موظف به بررسی فرایند خلق اثر هنر و ارزیابی آن هستند.</p>	<p>ارزشیابی تکوینی</p>		
<p>– فراهم کردن محیط آرام و اثربخش برای ایام امتحانات در منزل. – کمک به رفع نواقص و اشکالات احتمالی با همکاری و تعامل با مدرسه. – ایجاد انگیزه معنوی برای فرزندان برای تلاش بیشتر با هماهنگی مدرسه. – برعهده گرفتن بخشی از امتیازهای پیشرفت تحصیلی با هماهنگی مدرسه. – ارزشیابی اولیاء از عملکرد معلمان در کلاس درس از طرق مختلف می‌تواند نقش مؤثری در تقویت روحیه همکاری و تعامل میان خانه و مدرسه و بالارفتن اعتماد و احترام متقابل میان والدین و مربیان شود.</p>	<p>ارزشیابی تراکمی</p>		
<p>– آشنایی با جایگاه و نقش خانواده و والدین در تعلیم و تربیت و زیبایی‌شناسی و تربیت هنری با تأکید بر اسناد تحولی – آشنایی با اصول اولیه و سیاست‌گذاری‌ها در زمینه طراحی و تدوین برنامه درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر؛</p>	<p>یادگیری ایفای نقش در طراحی و سیاست‌گذاری حوزه فرهنگ و هنر</p>		
<p>– یادگیری نظارت صحیح بر نحوه تربیت هنری و یادگیری آن؛ – آشنایی با مبانی، اهداف و روش‌های مؤثر برای اجرای برنامه درسی فرهنگ و هنر؛ – تغییر نگرش نسبت به الگو برداری از جوامع غربی و اصلاح و بهبود سبک زندگی متناسب با فرهنگ ایرانی – اسلامی و اهداف تربیت هنری؛ – آشنایی با برنامه‌ریزی برای تربیت فرهنگی و هنری فرزندان در منزل؛</p>	<p>یادگیری ایفای نقش در اجرای برنامه درسی فرهنگ و هنر</p>		<p>ایفای نقش: یادگیری والدین</p>
<p>– یادگیری اصول و کلیات ارزشیابی برنامه درسی فرهنگ و هنر؛ – یادگیری اصول، انواع، روش‌های ارزشیابی پیشرفت هنری دانش‌آموزان</p>	<p>یادگیری ایفای نقش در ارزشیابی برنامه درسی و پیشرفت فرهنگی و هنری</p>		

مترقی

شکوفایی استعدادها و توانایی‌های دانش‌آموزان به عنوان امانت الهی که از قابلیت و اراده کافی برای بالفعل کردن توانایی‌های خود برخوردار باشند در گروه توجه به:

- آزادی، اختیار و مسئولیت‌پذیری متربی؛
 - داشتن نقش فعال در فرآیند یاددهی یادگیری و توسعه شایستگی‌های خود؛
 - تفکر، تأمل و تدبر، برای درک و اصلاح موقعیت؛
 - الگوگیری برای کمک به انتخاب و تصمیم‌گیری آزاد؛
 - لذت و نشاط ناشی از خلاقیت، اکتشاف و تخیل؛
 - یادگیری مشارکتی، انعطاف‌پذیری و کارگروهی؛
 - خودآگاهی، خوداظهاری و خودارزیابی؛
 - رشد اجتماعی و مسئولیت‌پذیری، عزت نفس، اعتماد به نفس و...؛
 - بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات برای درک و اصلاح موقعیت؛
 - روحیه پرسشگری و آموزش روش حل مسأله و کاوشگری و درگیر کردن متریبان با مسائل زندگی است.
- حوزه فرهنگ و هنر در راستای اصول مطرح شده و کمک به دستیابی متریبان به مراتبی از حیات طیبه، توجه خاصی به هویت ویژه و مشترک آنها دارد. بدین ترتیب که تکوین و تعالی هویت مشترک (انسانی، اسلامی و ایرانی) و هویت اختصاصی (مذهبی، قومی، شغلی و جنسیتی) متریبان به شکل همزمان و موازی مورد توجه حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر است. برنامه تربیت زیبایی شناسی و هنری در هر مرحله نه تنها با توجه به سطح شناختی دانش‌آموزان طراحی شده بلکه امکان دسترسی به آموزش‌ها فرهنگی - هنری را برای آنان مهیا کرده و با برانگیختن حساسیت دانش‌آموزان در مورد ارتباط فرهنگ و هنر در جامعه و تأثیر ملموسشان در زندگی روزمره به رشد و تعالی هویت آنان کمک کند.
- عدالت آموزشی حکم می‌کند دانش‌آموزان به عنوان مخاطب اصلی نظام تعلیم و تربیت در باره استعدادها، توانایی‌ها، نیازها و علایق ظرفیت‌ها و هویت اختصاصی خود (جنسیتی و فردی) و ویژگی‌های مشترک و تفاوت‌های ناشی از محیط زندگی شهری، روستایی، عشایری، فرهنگی و جغرافیایی هویت مشترک و برنامه‌های درسی و تربیتی مناسب، اظهار نظر و در مراحل مختلف طراحی و تدوین، اجرا و ارزشیابی مشارکت داشته باشند.

جدول تبیین نقش مربی متناسب با سایر عناصر برنامه درسی حوزه فرهنگ و هنر

انتخاب احسن و تصمیم گیری در راستای اصلاح مداوم موقعیت	درک موقعیت	نقش مربی مراحل برنامه ریزی
<p>اعلام نیازها، توانایی‌ها و علائق فرهنگی و هنری به برنامه‌ریزان، مؤلفان، معلم و روزآمدی مستمر آن؛</p> <p>مشارکت در طراحی و تدوین برنامه درسی از طریق شورای دانش آموزی مدرسه و مجلس دانش آموزی.</p> <p>اعلام نقاط قوت و ضعف بسته تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر؛</p> <p>همکار معلم در طراحی و تدوین فعالیت‌های بخش غیر تجویزی برنامه درسی، انتخاب ابزار و وسایل، محیط‌های یادگیری متنوع و استفاده از روش‌های گوناگون تربیت و یادگیری در حوزه فرهنگ و هنر؛</p> <p>برنامه ریزی فرهنگی و هنری جهت پر کردن اوقات فراغت.</p>	<p>مشارکت‌کننده:</p> <p>درک نیازها، توانایی‌ها و علائق و نیازهای فرهنگی و هنری خود و روزآمدی مستمر آنها؛</p> <p>شریک راهبردی تیم طراحی و تدوین برنامه درسی؛</p> <p>نقد و بررسی اجزای بسته تربیت و یادگیری؛</p> <p>درک نیازهای محیطی و تعیین اهداف و محتوای برنامه بوم و برنامه درسی غیر تجویزی برنامه درسی فرهنگ و هنر</p> <p>امکان شناخت موقعیت‌ها و مسئله‌یابی در زمینه مسایل فرهنگی و هنری در سطح محلی، ملی و بین‌المللی؛</p>	طراحی و تدوین
<p>ایفای نقش محوری در فرآیند یاددهی یادگیری</p> <p>ارتباط اثربخش با معلمان، سایر مربیان، خانواده و مسئولان مدرسه.</p> <p>مشارکت در ارتقاء و توسعه محیط یادگیری در مدرسه و خانه.</p> <p>گزینه‌های راهکارهای مناسب برای اصلاح نقش خود در درک و اجرای بهتر فرآیند آفرینش اثر هنری.</p> <p>ارتقا و توسعه شایستگی‌های زیبایی‌شناسی و تربیت هنری.</p> <p>به کارگیری آموخته‌های خود در محیط واقعی زندگی برای خلق یک اثر هنری و زیباسازی محیط زندگی.</p>	<p>یادگیرنده فعال:</p> <p>پرسشگری، کاوشگری، ایفای نقش؛ حل مسئله، تفکر انتقادی، ادراک مفهوم و موقعیت، استنباط و تحلیل دقیق موضوع و کشف معنا و خلق آن؛</p> <p>مسئولیت‌پذیر در فرآیند یادگیری خود و همکلاسی‌ها</p> <p>شناخت محیط متنوع یادگیری برای تعمیق و گسترش یادگیری؛</p>	ارائه
<p>ارائه بازخورد به معلم و اولیا در خصوص فرآیند تربیت و یادگیری فرهنگی و هنری</p> <p>اصلاح وضعیت خود بر اساس نتایج ارزشیابی پیشرفت تربیتی و هنری.</p>	<p>مشارکت‌کننده در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی:</p> <p>شناخت شایستگی‌های و توانایی‌های فرهنگی و هنری خود، خودارزیابی؛</p> <p>مشارکت در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تربیتی هم‌تایان.</p>	
<p>ارسال نظرات خود به مراجع ذیصلاح از طریق مراجعه حضوری و مجازی به گروه‌ها، نهادها، پایگاه‌ها و شوراهای مختلف فرهنگی و هنری.</p>	<p>مشارکت‌کننده:</p> <p>بررسی و نقد محتوای اجزای بسته تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر.</p>	ارزشیابی برنامه درسی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

محیط تربیت و

یادگیری

برای کسب شایستگی‌های فردی و جمعی در فرآیند تربیت، محیط تربیت و یادگیری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

با توجه به رویکرد برنامه، فضای آموزشی باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

۱- موقعیت محور: محیط یادگیری باید فرصت‌هایی را فراهم کند که در آن یادگیرنده در تعامل با عناصر موقعیت، برای درک و اصلاح مداوم آن براساس نظام معیار و نه صرفاً سازگاری با آن بکوشد.

۲- جامع و ترکیبی: شرایط و فرصت‌هایی را برای یادگیری فراهم کند که دانش‌آموزان به شکلی یکپارچه به کسب تجربه برای رسیدن به اهداف شناختی، مهارتی و نگرشی دست یافته و از مواجهه تجزیه‌نگر با این وجوه اجتناب شود.

۳- متربی محور: دانش‌آموزان نقش اصلی را در فرآیند یاددهی-یادگیری و غنی‌سازی محیط یادگیری برعهده دارند. به همین دلیل ایفای این نقش آگاهانه و ارادی است.

۴- آگاهانه و ارادی: محیط یادگیری و فراهم‌سازی تجربیات غنی باید متناسب با سطح رشد و آمادگی متربیان باشد.

۵- مداومت: روند مستمر تکوین و تعالی هویت و شکل‌گیری آن به شکلی پیوسته و مداوم در محیط یادگیری فراهم و پیگیری خواهد شد.

بنابراین مربیان با طراحی، سازماندهی و تدارک فرصت‌های مناسب در یک محیط یادگیری غنی، شرایط مشارکت فعال و همه‌جانبه متربیان را فراهم خواهد کرد. متربیان نیز با مشارکت فعال در این فرآیند و استفاده مناسب از فرصت‌های فراهم شده توسط مربیان، شایستگی‌های فردی و جمعی لازم جهت درک و بهبود مداوم، موقعیت خود و دیگران را براساس نظام معیار اسلامی، کسب می‌کنند و از این طریق آماده می‌شوند تا به طور آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه را در همه ابعاد محقق سازند.

تحقق برنامه درسی قصد شده که سازماندهی محتوای آن مسئله محور و با تأکید بر مفاهیم، مهارت‌ها و ایده‌های اساسی در هر یک از ساحت‌های تربیت باشد، مستلزم فراهم کردن تجربیات دست اول برای کسب شایستگی‌ها جهت درک و اصلاح مداوم موقعیت از سوی متربیان براساس نظام معیار اسلامی است. چنین محیطی با فراهم کردن فرصت‌های تربیتی عمیق و غنی که از انعطاف لازم برخوردار باشد و به دانش‌آموزان در شناخت استعدادها، تواناییها، نیازها و علایق، ظرفیت‌ها و هویت اختصاصی خود (جنسیتی و فردی)؛ کمک کرده و شرایط را برای بالفعل کردن آنها فراهم آورد. عدالت آموزشی مستلزم فراهم کردن محیط یادگیری است

که به ویژگی های مشترک و تفاوت های ناشی از محیط زندگی شهری، روستایی، عشایری، فرهنگی و جغرافیایی هویت مشترک توجه و برنامه های درسی و تربیتی مناسب آن طراحی، تدوین و اجرا شود.

▲ **طراحی فضای آموزشی:** یکی از مهم ترین مشکلات برنامه درسی فرهنگ و هنر فقدان و کمبود فضای آموزشی مناسب برای اجرای آن است. طراحی فضای آموزشی و یادگیری مناسب برای تأمین و ارتقاء سطح سلامت و توانمندسازی متربیان با عنایت به ملاحظات زیر صورت خواهد گرفت:

۱- تضمین شادابی و نشاط و تقویت سلامت جسمی و روحی متربیان از مهم ترین اهداف تربیت هنری است. ضمانت این شادی و نشاط چیزی جز آزادی دانش آموزان و انعلاقی پذیرایی محتوای آموزشی نیست. به عبارتی دانش آموزان در یک فضای سالم و آزاد در تعامل با یکدیگر و با معلم، فعالیت های هنری هر جلسه را انتخاب خواهد کرد. بنابراین مهم ترین ویژگی فضای آموزشی و تربیتی درس فرهنگ و هنر، دوری از اجبار و باید و نباید در هر مرحله از خلق یک اثر هنری است.

۲- طراحی فضای مناسب و ایمن برای دوره های مختلف تربیت رسمی و عمومی (ابتدایی و متوسطه)، با توجه به کارکرد این دوره ها و عوامل مختلف روان شناختی، فرهنگی، اقلیمی، زیست محیطی، فنی، اقتصادی و...، متناسب با اهداف ساحت های مختلف تربیت و همچنین زیر نظام برنامه درسی فرهنگ و هنر.

۳- طراحی فضای مدرسه مبتنی بر اصول و مبانی زیبایی شناختی، عناصر فرهنگی - هنری و معماری ایرانی - اسلامی، و اقتضائات بومی باشد تا فضای مدرسه و کلاس نیز به تأمین هویت ایرانی و اسلامی متربیان کمک کند. ▲ **تنوع فضای آموزشی:** فضای آموزشی محدود به کلاس درس نیست و از سایر فضاها همچون فضاهای طبیعی، پارک ها، بناها، ساختمان ها و مراکزی که خود جزئی از میراث فرهنگی و هنری است و یا آثار باستانی و فرهنگی و هنری را نگهداری می کنند، موزه های طبیعی و تاریخی، کتابخانه، مراکز دیداری و شنیداری و... استفاده شود. فضاهای آموزشی ذکر شده با توجه به اهداف آموزشی، شرایط و امکانات، رشته و فعالیت هنری که مد نظر است انتخاب و برای کار گروهی و دسته جمعی آماده خواهد شد. لازم است تا حدامکان کلیه امکانات مدرسه، منطقه، خانواده و جامعه برای تنوع بخشی به فضای آموزشی مورد استفاده قرار گیرد.

▲ **استفاده از فن آوری های نوین اطلاعات و ارتباطات:** تأمین زیر ساخت ها، شرایط و امکانات لازم برای استفاده از فن آوری (فناوری اطلاعات و ارتباطات) و فضای مجازی (آنلاین و آفلاین) در برنامه درسی فرهنگ و هنر. ارزشیابی به عنوان بخشی از فرآیند تربیت و یادگیری با جمع آوری داده ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات، به یادگیرنده در تعیین موقعیت خود و اصلاح مداوم آن به منظور دستیابی به مراتبی از حیات طیبه و شکوفایی فطرت الهی کمک می کند. در این فرآیند او با استفاده از بازخوردهای مناسب و متناسب با ظرفیت ها و نیازهایش، موقعیت خود را نسبت به خود، دیگر انسان ها، نظام خلقت و خدا، به درستی درک کرده و توانایی اصلاح مستمر موقعیت فردی و اجتماعی خویش را کسب می نمایند. چنین ارزشیابی زمینه انتخاب گری، خودمدیریتی و رشد مداوم دانش آموزان برای یادگیری مدام العمر را فراهم خواهد کرد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

ارزشیابی

ارزشیابی

توجه به نقش ارزشیابی در فرآیند تربیت و یادگیری، نشان می‌دهد که دانش‌آموزان لازم است در مراحل مختلف این فرآیند با تفکر و تأمل عمیق، موقعیت‌های جدید یادگیری را برای یادگیری فعال و کاربرد مهارت‌های جدید، شناخته و با تطابق خود با این موقعیت‌ها، استعدادها و توانایی‌های بالقوه خویش را بالفعل کنند. بنابراین به نظر می‌رسد ارزشیابی؛ فرآیندی از سنجش عملیات مختلف شناختی است، تا وسیله‌ای که معلمان، در پایان یادگیری از آن برای سنجش عملکرد و میزان یادگیری دانش‌آموزان استفاده می‌کنند.

با توجه به نقش یادگیرنده در ارزشیابی و ماهیت برنامه درسی فرهنگ و هنر، از سنجش پویا که بنیان‌های آن بر نظریه‌های شناختی است برای ارزشیابی از میزان پیشرفت هنری دانش‌آموزان استفاده خواهیم کرد. سنجش پویا به جای رویکردهای سنتی مرسوم که بیشتر جنبه‌ایستایی دارند و بر پیامدها و نتایج تأکید می‌کند بر فرآیندهای روانشناختی نیز تأکید دارد. در واقع هدف از ارزشیابی بیشتر توانایی یادگیری است تا میزان مطالب آموخته شده.

اهداف ارزشیابی

- ۱- تشخیص نیازها، علایق و استعدادها دانش‌آموزان جهت پرورش آنها و ایجاد زمینه جهت شکوفایی خلاقیت هنری؛
- ۲- آگاهی از میزان پیشرفت هنری دانش‌آموزان و حصول اطمینان از تحقق اهداف برنامه درسی هنر؛
- ۳- اصلاح و بهبود فرآیند یاددهی-یادگیری؛
- ۴- توجه به رشد همه جانبه دانش‌آموزان و تفاوت‌های فردی در فرآیند تربیت و یادگیری زیبایی شناسی و هنری دانش‌آموزان؛
- ۵- تقویت اعتماد به نفس در دانش‌آموزان؛
- ۶- افزایش بهداشت روانی در محیط‌های آموزش رسمی فرهنگ و هنر؛
- ۷- ارتقای تحصیلی دانش‌آموزان؛

اصول ارزشیابی از فعالیت‌های هنری دانش‌آموزان عبارتند از:

- ۱- ارزشیابی از فعالیت‌های فرهنگی و هنری دانش‌آموزان به طور تکوینی و در جریان فعالیت‌ها انجام می‌شود.
- ۲- ارزشیابی از پیشرفت هر دانش‌آموز نسبت به فعالیت‌هایی که خود او انجام می‌دهد و با توجه به اصل تفاوت‌های فردی سنجیده می‌شود.

- ۳- در ارزشیابی لازم است به نوع ابزار و وسایل و موادی که هر دانش آموز استفاده می کند، توجه شود؛ زیرا نوع و کیفیت آنها در انجام فعالیت و محصول نهایی مؤثر است.
- ۴- در ارزشیابی از رشد توانایی های هنری دانش آموزان، استعدادها و تمایلات فردی دانش آموزان مورد توجه قرار می گیرد.
- ۵- ارزشیابی فعالیت های فرهنگی و هنری فرآیندی پویاست که با مشارکت معلم، دانش آموز (خود ارزشیابی) و سایر هم کلاسی های او (دیگر ارزشیابی یا همسال سنجی) انجام می شود.
- ۶- در ارزشیابی فعالیت های هنری، ویژگی های هنری مثبت و برجسته کار هر دانش آموز مورد توجه و تأکید قرار می گیرد.
- ۷- تمامی فعالیت های زیبایی شناختی و هنری دانش آموزان، جذاب و با ارزش است. بنابراین، از مطرح کردن قضاوت هایی که به یأس و ناامیدی و از بین رفتن انگیزه فعالیت هنری آنها منجر می شود، باید پرهیز کرد.

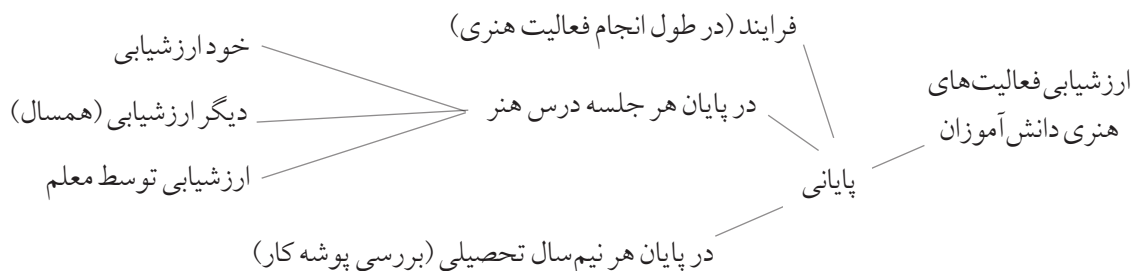
روش ها و ابزارهای ارزشیابی

ابزارهای ارزشیابی از فعالیت ها و آفرینش های هنری دانش آموزان عبارتند از:

- ۱- پوشه کار فعالیت های هنری؛
- ۲- خود ارزیابی؛
- ۳- دیگر ارزشیابی و ارزشیابی گروهی؛
- ۴- روش مشاهده رفتار؛

انواع و نحوه ارزشیابی پیشرفت زیبایی شناسی و هنری

ارزشیابی فعالیت های هنری دانش آموزان به دو شکل فرآیندی و پایانی^۱ انجام می شود.

۱- ارزشیابی پایان هر جلسه درس؛ در طول سال تحصیلی می تواند به منزله ارزشیابی فرایندی یا تکوینی یا مستمر قلمداد شود.

▲ موضوعات مورد سنجش در پیشرفت زیبایی شناسی و هنری دانش آموزان

سنجش پیشرفت زیبایی شناسی و هنری دانش آموزان با تأکید و تمرکز بر موارد زیر صورت خواهد گرفت:

۱- آفرینش هنری شامل:

۱-۱- ایده‌پردازی و ایده‌یابی؛

۱-۲- اجرای ایده و بیان هنری؛

۲- درک هنری شامل:

۲-۱- زیبایی شناسی؛

۲-۲- تاریخ و میراث فرهنگی؛

۲-۳- هنری و نقد هنری؛

شایستگی‌هایی که انتظار می‌رود دانش آموزان در هر یک از موضوعات ذکر شده در بالا کسب نمایند دامنه‌ای از مفاهیم، مهارت‌ها ارزش‌ها و نگرش‌ها را شامل می‌شود.

▲ استانداردهای ارزشیابی در دوره اول ابتدایی

استانداردها	فرآیندها	مفاهیم	ایده‌های کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● با استفاده از حواس پنج‌گانه، طبیعت پیرامون خود را درک و دریافت‌های حسی خود را بیان کند. ● با درک زیبایی‌های طبیعت به عنوان بخشی از خلقت پروردگار، نمونه‌هایی از زیبایی‌ها را بیان کند. ● دریافت‌های حسی و کلی خود را از یک تجربه زیبایی شناختی در طبیعت بیان کند. 	ارتباط با خلقت (جنبه‌نمادین طبیعت)		رزم‌گشایی
<ul style="list-style-type: none"> ● درک حسی و کلی خود از تمامیت یک شی یا پدیده و زیبایی آن بیان کند. ● رضایت و خشنودی خود را از کسب یک تجربه زیبایی شناسی نشان کند. 	تجربه زیبایی شناختی		
<ul style="list-style-type: none"> ● بعضی از میراث مادی و معنوی محل زندگی خود را بشناسد و برای هر یک نمونه‌هایی را بیان کند. ● چگونگی استفاده از میراث فرهنگی - هنری محل زندگی خود را در گذشته بشناسد. 		میراث فرهنگی و هنری	
<ul style="list-style-type: none"> ● دریافت حسی و کلی خود را از یک تجربه زیبایی شناسی بیان کند. ● ابزار و وسایل، مواد و روش‌ها و تکنیک‌های به کار رفته در خلق یک اثر هنری را توصیف کند. 	نقد هنری		

<ul style="list-style-type: none"> ● نظم، تنوع، ریتم و تضاد را در طبیعت و محیط پیرامون خود توصیف می کند. 	<p>اصول و معیارهای زیبایی شناسی</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● نقطه، انواع خط، رنگ ها و انواع بافت را در اشیا و پدیده های محیط پیرامون خود بازشناسی و توصیف کند. ● چگونگی ایجاد رنگ های مکمل اصلی را از رنگ های اصلی بیان و طبقه بندی کند. 		<p>عناصر بصری</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● با استفاده از ابزار و وسایل و مواد در دسترس نقاشی و کار دستی خلق کند. 	<p>کاربرد ابزار، مواد و تکنیکها</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● با مشاهده طبیعت، دریافت های حسی خود را به زبان هنری بازآفرینی کند. ● با الهام از طبیعت و استفاده از قدرت تخیل، دریافت های شخصی و حسی خود را در قالب آثار هنری مختلف بیان کند. 		<p>بازنمایی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● با تلفیق مشاهدات حاصل از زندگی روزمره و تجربیات شخصی، ایده های خود را کشف، توسعه و آن را در قالب آثار هنری مختلف بیان کند. ● ایده های هنری خود را با استفاده از ابزار و مواد مختلف و متنوع بیان کند. 		<p>خلاقیت هنری</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● با یادآوری وقایع، خاطرات و تجربیات گذشته، ادراک خود از موقعیت را به زبان هنری بیان کند. 		<p>تخیل</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● در تعامل با محیط پیرامون، احساسات، نیازها و افکارش را بیان کند. 		<p>ارتباط درون فردی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● با مشاهده طبیعت و جستجوگری در آن، نمونه هایی از اشیا و پدیده های مورد نیاز خود برای خلق یک اثر هنری را یافته و با توجه به هدف خود به درستی استفاده کند. ● با احترام و توجه به افکار و عقاید دیگران درباره خلاقیت های هنری دوستان و هم کلاسی هایش، بازخورد مناسب از خود نشان می دهد. 		<p>ارتباط برون فردی</p>	<p>سواد فرهنگی</p>

استانداردهای ارزشیابی در دوره دوم ابتدایی

ایده‌های کلیدی	مفاهیم	فرآیندها	استانداردها
زیرگروه ۱		ارتباط با خلقت (جنبه نمادین طبیعت)	<ul style="list-style-type: none"> ● اجزا و عناصر موجود در طبیعت و پدیده‌های آن را توصیف کند. ● اصول و قوانین زیبایی‌شناسی در پدیده‌های طبیعی توصیف کند و نشانه‌هایی از زیبایی‌های آن که نشان دهنده زیبایی خداوند است را بیان کند. ● با درک زیبایی‌های طبیعت به عنوان بخشی از خلقت پروردگار و تجزیه و تحلیل نمونه‌هایی از آنها، خداوند را به عنوان خالق و مظهر زیبایی‌ها بشناسد.
	تجربه زیبایی‌شناختی	<ul style="list-style-type: none"> ● فرم و صورت زیبایی‌های محیط اطراف خود را کشف و تفاوت بین آنها را بیان کند. ● با بررسی فرم یا صورت یک اثر زیبایی‌شناختی عناصر و روابط بین آن را کشف و بیان کند. ● به فرم اشیا و پدیده‌های محیط اطراف خود توجه و نسبت به تفاوت‌های زیبایی‌شناختی آنها حساسیت داشته باشد. 	
	میراث فرهنگی و هنری	<ul style="list-style-type: none"> ● با کشف میراث فرهنگی و هنری محل زندگی خود، آنها را به میراث مادی و معنوی طبقه‌بندی کند. ● با شناخت میراث فرهنگی - هنری محلی خود، کاربردهای آن را در گذشته و حال توصیف کند. ● با کشف چند نمونه از چگونگی نگهداری از میراث مادی و معنوی محل زندگی‌اش، تجربیات دیگران را در این زمینه بررسی کند. 	
	نقد هنری	<ul style="list-style-type: none"> ● شکل و محتوای یک اثر هنری را توصیف کند. ● مواد و وسایل مورد استفاده در یک اثر هنری و روش‌ها و تکنیک‌های به کار رفته در خلق آن را بررسی و راه‌هایی برای بهسازی اثر هنری ارائه کند. ● با بررسی یک اثر هنری، پدیده‌ها، اجزا، عناصر و روابط بین آنها را تجزیه و تحلیل کند. 	

<ul style="list-style-type: none"> ● چگونگی ایجاد نظم، تنوع، ریتم، تضاد و تقارن را در محیط پیرامون خود بررسی، شباهت‌ها و تفاوت‌ها را بیان و چگونگی کاربرد آنها را در آثار هنری تبیین می‌کند. 	<p>اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی</p>		<p>رهنم‌گذاری</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● شباهت‌ها و تفاوت‌های اشیاء و پدیده‌ها را براساس نوع شکل، بافت، رنگ و حجم بیان و آنها را طبقه‌بندی کند. ● رنگ‌های مکمل اصلی را از رنگ‌های مکمل فرعی در پدیده‌ها و آثار هنری مختلف بازشناسی و طبقه‌بندی کند. ● کاربرد عناصر بصری (شامل نقطه، انواع خط، رنگ، بافت، سطح، حجم) در آثار هنری مختلف را با یکدیگر مقایسه و شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها را بیان کند. 	<p>عناصر بصری</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● با استفاده از تکنیک‌های ساده و به‌کارگیری ابزار و وسایل و مواد مناسب و در دسترس خلاقیت هنری داشته باشد. ● با استفاده مناسب از وسایل تاثیرگذار و تاثیرپذیر و کمکی احساسات و افکار خود را در قالب یک اثر هنری بیان کند. ● با بررسی آثار هنری مختلف، چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیک‌ها را توصیف و راه‌هایی را برای استفاده مؤثرتر از ابزار، مواد و تکنیک‌ها جهت بیان بهتر افکار و احساسات بیان کند. 	<p>کاربرد ابزار و مواد و تکنیک‌ها</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● با مشاهده محیط پیرامون، دریافت‌ها و درک خود از پدیده‌ها، اشیاء و واقعات را در قالب یک اثر هنری بازآفرینی کند. ● با الهام از محیط پیرامون و استفاده از قدرت تخیل خود، در قالب‌های مختلف هنری، آثار متعدد خلق کند. ● در پاسخ به نیازهای شخصی‌اش، آثار هنری کاربردی خلق کند. ● با بررسی نمونه‌هایی از بازنمایی واقعی و غیرواقعی در تاریخ و میراث فرهنگی ایران، آنها توصیف کند. 	<p>بازنمایی</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● با تلفیق مشاهدات حاصل از زندگی روزمره، خاطرات گذشته، رویاها و تصورات و تجربیات گوناگون، ایده‌های خود را کشف، توسعه و آن را در قالب آثار هنری مختلف بیان کند. ● با ارائه طرح اولیه برای خلق ایده هنری خود، راه‌های مختلف برای بیان یک ایده را با استفاده از ابزار و وسایل، مواد و تکنیک‌های مختلف شناسایی و عرضه کند. ● ایده‌های هنری خود را با کشف جایگزین‌ها به وسیله ساخت مجدد و آزمون ترکیبات مختلف ابزار، مواد و تکنیک‌ها بیان می‌کند. 	<p>خلاقیت هنری</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● با یادآوری وقایع، خاطرات و تجربیات گذشته، ادراک خود را از موقعیت در قالب یک اثر هنری بیان کند. ● با تصور موقعیت و تجربه‌ای که قبلاً وجود نداشته، آن را در ذهن ساخته و در قالب‌های مختلف هنری نشان دهد. ● با به تصویر کشیدن اشیاء و پدیده‌های سه بعدی، آن را در قالب آثار مختلف هنری ارائه کند. 	<p>تخیل</p>		

<ul style="list-style-type: none"> ● در تعامل با محیط پیرامون، احساسات، نیازها و افکارش را با اعتماد به خود، بیان کند. ● مراحل مختلف انجام یک فعالیت هنری را با تأمل، تأنی و به دوری از شتاب زدگی انجام می‌دهد. ● از مشاهده زیبایی‌های محیط پیرامون خود لذت ببرد و با خلق و با کاربرد آن، محیط زندگی را زیباتر کند. 	ارتباط درون فردی	سواد فرهنگی
<ul style="list-style-type: none"> ● با حضور در طبیعت و لذت بردن از آن راه‌هایی برای حفظ و نگهداری از طبیعت محل زندگی خود پیشنهاد دهد. ● با استفاده از بازیافت مواد طبیعی و مصنوعی آثار هنری متنوع خلق کند. ● با احترام و توجه به افکار و عقاید دیگران در باره خلاقیت‌های هنری محیط پیرامون خود، باز خورد مناسب نشان می‌دهد. ● با تعامل مؤثر با دیگران ایده‌های هنری خود را توسعه و چگونگی اجرای آن را بهبود می‌بخشد. 	ارتباط برون فردی	

استانداردهای ارزشیابی در دوره اول متوسطه

استاندارد عملکرد	فرآیندها	مفاهیم	ایده‌های کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● روابط بین اجزا و عناصر و پدیده‌های در موجود در طبیعت را تجزیه و تحلیل و قوانین آن را درک کند. ● اصول و قوانین زیبایی‌شناسی در پدیده‌های طبیعی را به‌عنوان بخشی از خلقت پروردگار تجزیه و تحلیل و بعضی از صفات خداوند را بیان کند. 	ارتباط با خلقت (جنبه نمادین طبیعت)		رنگ‌شناسی
<ul style="list-style-type: none"> ● شکل و محتوای یک اثر زیبایی‌شناختی را درک و معنی و مفاهیم مندرج در آن را بیان کند. ● با کشف معانی پنهان و آشکار در یک اثر زیبایی‌شناختی، شور و انبساط و بهجت ناشی از درک یک اثر زیبایی‌شناختی را تجربه و آن را تکرار کند. ● بار ارزشی و معنایی موجود در یک اثر هنری را کشف و آن را بیان کند. 	تجربه زیبایی‌شناختی		
<ul style="list-style-type: none"> ● با کشف نمونه‌هایی از چگونگی نگهداری از میراث مادی و معنوی، تجربیات دیگران را در این زمینه شناسایی کند و راه‌هایی برای حفظ و گسترش آن ارائه دهد. ● با شناخت چگونگی ساخت و استفاده از میراث فرهنگی - هنری محلی و ملی خود، کاربردهای آن را در گذشته و حال با یکدیگر مقایسه کند و به نقش محیط‌های جغرافیایی متفاوت و مواد و مصالح پی ببرد. ● با بررسی میراث فرهنگی و هنری بومی و ملی، شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها را با یکدیگر بیان و ارتباط آنها را با ارزش‌های اجتماعی کشف کند. 		میراث فرهنگی و هنری	
<ul style="list-style-type: none"> ● شکل و محتوای یک اثر هنری را تجزیه و تحلیل و معانی پنهان و آشکار آن را بیان کند. ● مواد و وسایل مورد استفاده در یک اثر هنری و روش‌ها و تکنیک‌های به‌کار رفته در خلق آن را بررسی و راه‌هایی برای بهسازی اثر هنری ارائه کند. ● با تجزیه و تحلیل یک اثر هنری، اجزا، عناصر و روابط بین آنها را تفسیر کند. 	نقد هنری		

رمز گذاری	اصول و معیارهای زیبایی شناسی		<ul style="list-style-type: none"> ● با بررسی و توصیف چگونگی استفاده از معیارهای زیبایی شناسی جهت زیبا سازی پدیده‌های محیط پیرامون خود، آنها را طبقه بندی و تفسیر خود را از چگونگی استفاده از آنها بیان کند. ● اصول و معیارهای زیبایی شناسی را در رشته‌های مختلف هنری باز شناسی و توصیف کند. ● چگونگی استفاده از معیارهای زیبایی شناسی را در انواع هنرها با یکدیگر مقایسه و شباهت‌ها و تفاوت‌های آن را بیان کنند. ● با جمع آوری شواهدی از اصول و معیارهای زیبایی شناسی به کار رفته در آثار هنری مختلف و مقایسه آنها با یکدیگر و با طبیعت، چگونگی کاربرد این اصول را در رشته‌های مختلف هنری و طبیعت، توصیف و شباهت‌ها و تفاوت‌های آن را بیان کند.
	عناصر بصری		<ul style="list-style-type: none"> ● با مقایسه اشیاء و پدیده‌های مختلف، آنها را بر اساس نوع شکل، سطح، حجم، بافت و رنگ، بررسی و طبقه بندی کند. ● با بررسی کاربرد عناصر بصری در آثار هنری رشته‌های مختلف هنرهای تجسمی، سنتی و خوشنویسی، شباهت‌ها و تفاوت‌ها را بیان و آنها را طبقه بندی کند.
	کاربرد ابزار و مواد و تکنیک‌ها		<ul style="list-style-type: none"> ● با استفاده مناسب از ابزار و مواد و به کارگیری تکنیک‌های رشته‌های مختلف هنری (تجسمی، سنتی، خوشنویسی، نمایشی و آوایی) خلاقیت هنری داشته باشد. ● با کسب تجربه در رشته‌های مختلف هنری (تجسمی، سنتی، خوشنویسی، نمایشی، آوایی) چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیک‌های مختلف برای خلق آثار هنری متفاوت در رشته‌های هنری مشابه را در نقاط مختلف ایران درک و شباهت‌ها و تفاوت‌ها را بر اساس تفاوت‌های زیست-محیطی، فرهنگی و اجتماعی بیان کند. ● با بررسی آثار هنری در رشته‌های مختلف، چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیک‌ها را توصیف و ایده‌های خود برای استفاده بهتر از ابزار و مواد و تکنیک‌ها جهت خلاقیت هنری تبیین کند.
	بازنمایی		<ul style="list-style-type: none"> ● با تقلید از شیوه‌های متداول خلق یک اثر هنری در رشته‌های هنری مختلف، یک اثر هنری خلق کند. ● با الهام از شیوه‌های متداول خلق یک اثر هنری و با استفاده از قدرت تخیل خود، یک اثر هنری در رشته‌های مختلف خلق کند. ● در پاسخ به نیازهای شخصی و یا محیط پیرامونش یک اثر هنری کاربردی تولید کند. ● با بررسی نمونه‌هایی از بازنمایی واقعی و غیرواقعی در رشته‌های مختلف هنری، شباهت‌ها و تفاوت‌های آن را با نمونه‌های واقعی بیان کند. ● نمونه‌هایی از هنرهای کاربردی را شناسایی و چگونگی استفاده و به کارگیری آن را بیان کند.
	خلاقیت هنری		<ul style="list-style-type: none"> ● با قرار گرفتن در یک موقعیت مبهم و مسئله دار، اهداف، ایده‌ها، تجربیات و تصورات خود را به صورت کلامی و غیر کلامی بیان کند. ● با ارائه طرح اولیه برای خلق ایده هنری خود، راه‌های مختلف برای بیان یک ایده را با استفاده از ابزار و وسایل، مواد و تکنیک‌های مختلف شناسایی و عرضه کند. ● ایده‌های هنری خود را با کشف جایگزین‌ها به وسیله ساخت مجدد و آزمون ترکیبات مختلف ابزار، مواد و تکنیک‌ها بیان می کند. ● با شناخت اهداف خلق آثار هنری در رشته‌های مختلف، این آثار را بر اساس اصول و روش‌های زیبایی شناسی در هر یک از این رشته‌ها، تجزیه و تحلیل کند.
	تخیل		<ul style="list-style-type: none"> ● با یادآوری ادراکات قبلی خود از یک موقعیت، تصور تجربه‌ای را که قبلاً وجود داشته تکرار و با عوض کردن نقش اشیاء، پدیده‌ها و افراد، آن را در ذهن بازسازی و در قالب‌های مختلف هنری به تصویر بکشد. ● با به تصویر کشیدن موقعیت‌ها و تجربیاتی که قبلاً وجود نداشته، آنها را در قالب رشته‌های مختلف هنری نشان دهد.

<ul style="list-style-type: none"> ● با خلق آثار هنری در رشته‌های مختلف، علایق، توانایی‌ها و نیازهایش را می‌شناسد و با اعتماد به خود آنها را بیان کند ● با شناسایی نقش‌های مختلف خود به عنوان یک فرد، وظایف و کارهایی‌هایی را که به انجام بهتر مسئولیت‌هایش کمک می‌کند را به تصویر بکشد. ● مراحل مختلف انجام یک فعالیت هنری را با تأمل، تأنی و به دوری از شتاب زندگی انجام می‌دهد. ● با استفاده مؤثر و مناسب از ابزار و مواد رشته‌های مختلف هنری، مهارت‌های حرکتی لازم را در کاربرد آنها ارائه می‌دهد. ● با نشان دادن لذت و شور و بهجت ناشی از تجربه زیبایی‌شناسی، با خلق و کاربرد زیبایی‌ها در محیط زندگی، آن را زیباتر می‌کند. ● با جمع‌آوری اطلاعات درباره محیط زندگی خود، شیوه‌های زندگی در گذشته و حال را با یکدیگر مقایسه و آن را بیان کند. 	<p>ارتباط درون فردی</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● با حضور آگاهانه در طبیعت و شناخت بعضی از میراث طبیعی، راه‌های مناسب حفظ آن را بیان کند. ● با همزیستی مسالمت‌آمیز با طبیعت و عدم تخریب آن در زیبا سازی اشیاء و پدیده‌های محیط اطراف خود مهارت داشته باشد. ● با احترام و توجه به افکار و عقاید دیگران در باره خلاقیت‌های هنری بومی و ملی، باز خورد مناسب از خود بروز می‌دهد. ● با تعامل مؤثر با دیگران ایده‌های هنری خود را توسعه و چگونگی اجرای آن را بهبود می‌بخشد. ● با استفاده از تکنولوژی اطلاعات، ابزار و مواد و تکنیک‌های مناسب، ایده‌های خود را بهسازی کرده آن را در قالب‌های مختلف هنری ارائه کند. ● با درک ایده‌ها در هنرهای مختلف، ارتباطات بین رشته‌ای انواع هنر شناسایی کند. ● با تجربه و تحلیل مجدد آثار هنری، مفاهیم برگرفته از واقعیت یا خیال مندرج در آنها را تفسیر کند. 	<p>ارتباط برون فردی</p>		

استانداردهای ارزشیابی در دوره دوم متوسطه

ایده‌های کلیدی	مفاهیم	فرآیندها	استاندارد عملکرد
رنگ‌شناسی		ارتباط با خلقت (جنبه نمادین طبیعت)	<ul style="list-style-type: none"> روابط بین اجزا و عناصر و پدیده‌های موجود در طبیعت را تفسیر و قوانین آن را بیان کند. با ارج گذاردن به خود و طبیعت به عنوان بخشی از خلقت پروردگار، قدرشناسی خود را نسبت به خداوند نشان دهد.
		تجربه زیبایی شناسی	<ul style="list-style-type: none"> شکل و محتوای یک اثر زیبایی شناختی را درک و معنی و مفاهیم پنهان و آشکار مندرج در آن را بیان کند. با کشف معانی پنهان و آشکار در یک اثر زیبایی شناختی، شور و انبساط و بهجت ناشی از درک یک اثر زیبایی شناختی را تجربه و آن را تکرار کند. با درک معانی و احساس مندرج در یک اثر یا پدیده زیبایی شناختی قدرشناسی خود را نسبت به آن ابراز کند.
	میراث فرهنگی و هنری	<ul style="list-style-type: none"> با کشف نمونه‌هایی از چگونگی نگهداری و ارتقاء از میراث مادی و معنوی، تجربیات خود و دیگران را در این زمینه بیان کند و پیشنهادهایی برای حفظ و گسترش آن ارائه دهد. با بررسی میراث فرهنگی - هنری ملی و جهانی، کاربردهای آن را در گذشته و حال با یکدیگر مقایسه کند و به نقش محیط‌های جغرافیایی متفاوت و مواد و مصالح در خلق، پی برده آن را ارزش گذاری کند. با تجزیه و تحلیل میراث فرهنگی و هنری ملی و جهانی در گذشته و حال، شباهت‌ها و تفاوت‌های آن را بررسی و ارتباط آنها را با ارزش‌های اجتماعی کشف و ارزش گذاری کند. 	
رنگ گذاری		نقد هنری	<ul style="list-style-type: none"> شکل و محتوای یک اثر هنری را تجزیه و تحلیل و معانی پنهان و آشکار آن را بیان کند. مواد و وسایل مورد استفاده در یک اثر هنری و روش‌ها و تکنیک‌های به کار رفته در خلق آن را بررسی و راه‌هایی برای بهسازی اثر هنری ارائه کند. با تجزیه و تحلیل یک اثر هنری، پدیده‌ها، اجزاء، عناصر و روابط بین آنها تفسیر و قضاوت خود را در مورد آن بیان کند.
	اصول و معیارهای زیبایی شناسی	<ul style="list-style-type: none"> چگونگی استفاده از معیارهای زیبایی شناسی را در انواع مختلف هنرها با یکدیگر مقایسه و شباهت‌ها و تفاوت‌های آن را بیان کند. با جمع‌آوری نمونه‌هایی از اصول و معیارهای زیبایی شناسی به کار رفته در آثار هنری دویعدی، سه بعدی، آوایی و نمایشی و مقایسه آنها با یکدیگر و با طبیعت، چگونگی کاربرد این اصول را در طبیعت ورشته‌های مختلف هنری تبیین و بر اساس رشته‌های هنری طبقه بندی کند. 	
	عناصر بصری	<ul style="list-style-type: none"> با بررسی کاربرد عناصر بصری در آثار هنری دویعدی و سه بندی شباهت‌ها و تفاوت‌ها را بیان و آنها را طبقه بندی کند. با مقایسه آثار هنری مختلف با یکدیگر براساس فرم، حرکت و فضای مورد استفاده و بیان شباهت‌ها و تفاوت‌ها، آنها را طبقه بندی کند. 	

<ul style="list-style-type: none"> ● با استفاده مناسب و به‌جا از ابزار و مواد و به‌کارگیری و ترکیب تکنیک‌های رشته‌های مختلف هنری (تجسمی، سنتی، خوشنویسی، نمایشی و آوایی) خلاقیت هنری داشته باشد. ● چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیک‌های مختلف برای خلق آثار هنری متفاوت در رشته‌های هنری مشابه را در نقاط مختلف ایران و جهان، شناسایی و شباهت‌ها و تفاوت‌های ابزار و مواد به‌کار رفته را براساس تفاوت‌های زیست-محیطی، فرهنگی و اجتماعی بیان کند. ● با ارزیابی آثار هنری در رشته‌های مختلف، چگونگی استفاده از ابزار و مواد و تکنیک‌ها را تبیین و ایده‌های خود را برای استفاده بهتر و مؤثرتر از ابزار و مواد و تکنیک‌ها برای بهبود و بهسازی آنها بیان کند. 	کاربرد ابزار و مواد و تکنیک‌ها		رنگ‌گذاری
<ul style="list-style-type: none"> ● با مشاهده محیط پیرامون خود، درک و احساس خود از پدیده‌ها، اشیا و واقعیت را در قالب یک اثر هنری بازآفرینی کند. ● با الهام از واقعیت‌های محیط پیرامون خود و با استفاده از قدرت تخیل، درک و احساس خود از پدیده‌ها، اشیا و واقعیات را در قالب یک اثر هنری بیان کند. ● با تقلید از شیوه‌های متداول خلق یک اثر هنری در رشته‌های هنری مختلف، یک اثر هنری خلق کند. ● با الهام از شیوه‌های متداول خلق یک اثر هنری و با استفاده از قدرت تخیل خود، یک اثر هنری در رشته‌های مختلف خلق کند. ● با استفاده از خلاقیت هنری خود و در پاسخ به نیازهای شخصی و محیط پیرامونش آثار هنری کاربردی تولید کند. ● نمونه‌هایی از هنرهای کاربردی را شناسایی و چگونگی استفاده از آن را در گذشته و حال تبیین کند. 	بازنمایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● با قرار گرفتن در یک موقعیت مبهم و مسئله‌دار، اهداف، ایده‌ها، تجربیات و تصورات خود را به صورت کلامی و غیرکلامی بیان کند. ● با استفاده از اصول زیبایی‌شناسی در رشته‌های مختلف هنری، ایده‌های خود را در قالب آثار هنری مختلف بیان کند. ● با ارائه طرح اولیه برای خلق ایده هنری خود، راه‌های مختلف برای بیان یک ایده را با استفاده از ابزار و وسایل، مواد و تکنیک‌های مختلف شناسایی و عرضه کند. ● ایده‌های هنری خود را با استفاده از ابزار و مواد و تکنیک‌های مختلف، کشف جایگزین‌ها به‌وسیله ساخت مجدد و آزمون ترکیبات بیان کند. ● با شناخت اهداف خلق آثار هنری در رشته‌های مختلف، این آثار را براساس اصول و روش‌های زیبایی‌شناسی در هر یک از این رشته‌ها، تجزیه و تحلیل کند. ● با تفسیر مجدد آثار هنری، مفاهیم برگرفته از واقعیت یا خیال مندرج در آنها را کشف و ارزیابی کند. 	خلاقیت هنری		
<ul style="list-style-type: none"> ● با یادآوری ادراکات قبلی خود از یک موقعیت، تصور تجربه‌ای را که قبلاً وجود داشته تکرار و با عوض کردن نقش اشیا، پدیده‌ها و افراد، آن را در ذهن بازسازی و در قالب‌های مختلف هنری به تصویر بکشد. ● با به تصویر کشیدن موقعیت‌ها و تجربیاتی که قبلاً وجود نداشته، آنها را در قالب رشته‌های مختلف هنری نشان دهد. 	تخیل		

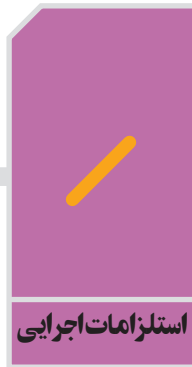

<ul style="list-style-type: none"> ● با توجه به استعدادها و توانایی های خود و با شناخت وضعیت شغلی - اقتصادی محل زندگی خود، مشاغل هنری که می تواند در آن مشغول به کار شود را شناسایی کند. ● مراحل مختلف انجام یک فعالیت هنری را با تأمل، تأنی و به دوری از شتابزدگی انجام می دهد. ● با استفاده مؤثر و مناسب از ابزار و مواد رشته های مختلف هنری، مهارت های حرکتی لازم و ظریف را در کاربرد آنها ارائه می دهد. ● با نشان دادن لذت و شور و بهجت ناشی از تجربه زیبایی شناسی، با خلق و کاربرد زیبایی ها در محیط زندگی، آن را زیباتر می کند. ● با تفسیر شیوه های زندگی در گذشته و حال، ارزش گذاری خود را نسبت به آن بیان می کند. 	ارتباط درون فردی		سواد فرهنگی
<ul style="list-style-type: none"> ● با حضور آگاهانه در طبیعت و شناخت بعضی از میراث طبیعی، راه های مناسب حفظ آن را بیان کند. ● با همزیستی مسالمت آمیز با طبیعت و عدم تخریب آن، در زیبا سازی اشیا و پدیده های محیط اطراف خود، مهارت داشته باشد. ● با احترام و توجه به افکار و عقاید دیگران در باره خلاقیت های هنری ملی و بین المللی، باز خورد مناسب از خود بروز می دهد. ● برای تعامل مؤثر با دیگران، توسعه ایده های هنری خود و اجرای آن از مهارت های نوین ارتباطات و پردازش اطلاعات استفاده کند. ● با استفاده از تکنولوژی اطلاعات، ابزار و مواد و تکنیک های مناسب، ایده های خود را بهسازی کرده آن را در قالب های مختلف هنری ارائه کند. ● با درک ایده ها در هنر های مختلف، ارتباطات بین رشته ای انواع هنر را تبیین کند. ● با تجربه و تحلیل مجدد آثار هنری، مفاهیم برگرفته از واقعیت یا خیال مندرج در آنها را تفسیر و ارزش گذاری کند. 	ارتباط برون فردی		

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

استلزامات اجرایی

▶ ناظر بر سایر ارکان و مؤلفه‌های مؤثر در تربیت

میزان موفقیت هر برنامه درسی در گرو میزان شناخت عوامل مختلف اجتماعی، نیازها، باورها و ارزش‌های آنها و ارتباط مؤثر با نهادهایی است که به شکل رسمی یا غیررسمی متولی، در تعلیم و تربیت نقش دارند.

تعامل با نهادهای فرهنگی و اجتماعی زیر در بهبود و کارآمدی برنامه درسی حوزه فرهنگ و هنر کمک خواهد کرد:

محیط‌های فرهنگی - آموزشی: همچون دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه، نهادهای پژوهشی و فرهنگی و... می‌تواند در مراحل مختلف طراحی و تدوین و ارزشیابی از برنامه به حوزه فرهنگ و هنر در شناخت مسائل و مشکلات، نیازسنجی، تعیین اهداف و سیاست‌های کلی، نظارت، اعتبارسنجی و... کمک نماید.

محیط‌های اقتصادی: اعم از دولتی و غیردولتی می‌تواند با تخصیص و تأمین اعتبارات، منابع و امکانات لازم، جهت تهیه ابزار و وسایل، تجهیز کارگاه‌ها و... را فراهم و به بهتر اجرا شدن برنامه کمک کند.

محیط‌های رسانه‌ای و فن آوری: در مراحل مختلف طراحی و تدوین، اجرا و ارزشیابی و در راستای اهداف حوزه فرهنگ و هنر، لازم است از ظرفیت‌ها و امکانات انواع رسانه‌ها استفاده شود. شناخت انواع رسانه و تعامل مؤثر با متولیان آنها همچون رسانه ملی، شبکه‌های مجازی و... به مانع تنها در استفاده مؤثر و به جا از آنها کمک خواهد کرد بلکه زمینه مصون‌سازی فرهنگی و هنری متریان جهت استفاده هدفمند از این محیط را نیز فراهم می‌کند.

محیط اجتماعی - محلی: اگرچه مدرسه کانون اصلی تربیت است اما تدارک فرصت‌های تربیتی، فرهنگی و هنری به خصوص در بخش برنامه غیرتجویزی و پشتیبانی در بخش برنامه تجویزی و نیمه تجویزی نیازمند مشارکت تشکلی‌های محلی و سازمان‌ها اجتماعی، شوراها، مساجد، انجمن‌ها و مؤسسات فرهنگی و... است. این پشتیبانی می‌تواند در قالب کمک‌های مادی و معنوی برای تهیه شرایط و امکانات تهیه و اجرای بهتر برنامه باشد.

محیط بین‌المللی: با حضور فعال در محافل فرهنگی و هنری و شناخت جریان‌های تاثیرگذار، آنها را در راستای نظام معیار اسلامی تحلیل کرده و خود را برای مواجهه با تحولات و چالش‌های فرهنگی و هنری در بین‌الملل آماده کنیم.

▲ ناظر بر تولید بسته‌های تربیت و یادگیری

– از آنجا که برنامه درسی فرهنگ و هنر باید نسبت به دست‌یابی دانش‌آموزان به هویت ویژه و اختصاصی حساس باشد، ساختار آن شامل الگوی سه وجهی فعالیت‌های تجویزی (اجباری)، نیمه تجویزی (انتخابی) و غیر تجویزی (اختیاری) است.

لذا با توجه به رویکرد و اهداف برنامه و جهت‌آشنایی بیشتر دانش‌آموزان را تاریخ و میراث فرهنگی – هنری ایران و همچنین رشته‌های هنری مختلف، این برنامه ذیل پنج بخش؛ هنرهای تجسمی، هنر خوشنویسی، هنرهای سنتی، هنرهای آوایی و هنرهای نمایشی؛ و در سه بخش؛ تجویزی، نیمه تجویزی و غیر تجویزی شکل خواهد گرفت. بخش تجویزی به فعالیت‌هایی اختصاص دارد که همه دانش‌آموزان در سراسر کشور باید آن را انجام دهند و شامل فعالیت‌های فرهنگی و هنری است که دانستن آن برای همه دانش‌آموزان ضروری و مهم است. فعالیت‌های نیمه تجویزی به فعالیت‌های انتخابی دانش‌آموزان اختصاص دارد. بخش غیر تجویزی نیز به فعالیت‌های هنری اختصاص دارد که دانش‌آموزان بنا بر استعدادها و توانایی‌ها و نیازهای خود، امکانات فرهنگی، اجتماعی و آموزشی و در صورت تمایل می‌توانند انجام دهند.

برنامه درسی فرهنگ و هنر شامل بسته‌های آموزشی خواهد بود که دربرگیرنده مجموعه‌ای از کتاب دانش‌آموز، کتاب راهنمای معلم و سی‌دی آموزشی و تعاملی است. نرم‌افزارهای آموزشی و تعاملی می‌تواند مجموعه‌های تصویری از عناصر و پدیده‌های موجود در طبیعت (گیاهان، جانوران و...) برای آشنایی بیشتر با عناصر بصری و اصول و مبانی زیبایی‌شناسی، تاریخ و میراث فرهنگی – هنری ایران و جهان، مجموعه‌های صوتی و تصویری برای آشنایی بارشته‌های مختلف هنری و... جهت افزایش علاقه، دانش، نگرش و مهارت‌های فرهنگی و هنری معلمان و دانش‌آموزان باشد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

